

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 48 stemte for, 63 imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes uden afstemning.

§§ 1-4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 178: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Hurtigere behandling af civile sager m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 27/2 97. Første behandling 18/3 97. Betænkning 13/5 97).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-8, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 93: Forslag til lov om ændring af dyreværnsloven. (Forbud mod slagting og aflivning af dyr uden bedøvelse).

Af Tom Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 28/11 96. Første behandling 15/1 97. Betænkning 13/5 97).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

John Vinther (KF):

Det fremgår af betænkningen, at Det Konservative Folkeparti vil redegøre for sin stillingtagen til lovforslaget her ved andenbehandlingen, og jeg skal derfor meddele, at den konservative folketingsgruppe er stillet frit i behandlingen af dette lovforslag.

Det betyder, at en del af den konservative gruppe tager udtalelsen fra Det Dyreetiske Råd til efterretning og derfor kan støtte den løsning, der er beskrevet i justitsministerens tilkendegivelse, som er optrykt i betænkningen, og som konsekvens heraf vil denne del af folketingsgruppen stemme imod lovforslaget.

En anden del af den konservative folketingsgruppe finder ikke, at udtalelsen fra Det Dyreetiske Råd er tilfredsstillende, og kan derfor ikke støtte den løsning, der er beskrevet i justitsministerens tilkendegivelse, og vil som konsekvens heraf stemme for lovforslaget.

Margrete Auken (SF):

I SF har vi det bestemt ikke særlig godt med at skulle stemme for et forslag fra Fremskridtspartiet, hvor det jo har været umiskendeligt, at det er lagt ned i en fæl sov. Ikke desto mindre drejer det her sig altså om dyrene og hverken om Fremskridtspartiet eller nogen andre partier herinde.

Ikke mindst efter, at vi så justitsministeren skrive, at det ikke gjorde ondt at få skåret halsen over – han skulle prøve, skulle han – har det været meget, meget svært for os at tage Det Dyreetiske Råds udtalelse alvorligt. Jeg synes ikke, at den begrundelse, der er lagt frem, holder vand. Vi kan ikke påføre dyr lidelse to gange, og det er jo det, man foreslår nu – to gange!

Derfor vil vi fra vores side indstille, at justitsministeren kommer med et forslag, hvor der kommer til at stå »senest samtidig med«. Det er, hvad der svarer til den finske model, og det er også den, som Dyr lægeforeningen har anbefalet som værende det, den i yderste fald kunne bakke op.

Det skal så også gælde de små dyr, og det skal selvfølgelig også gælde kyllingerne, hvor det har været vanskeligt at forestille sig Det Dyreetiske Råds forslag om, at man står dér, og så skal man lige finde halspulsåren og stå med den dér. Altså: Jeg mener, at kyllingerne bliver plaget nok i forvejen. Det er selvfølgelig et argument for at følge Det Dyreetiske Råd, for hvad gør de sidste minutter, når de nu har sådan et rædselsfuldt liv? Men argumentet om, at når det alligevel er galt, så kan vi lige så godt sørge for, at det er galt hele vejen igennem, er ikke et argument for os. Så vi vil insistere på, at også kyllingerne bliver slagtet på en ordentlig måde, og det vil sige, at de skal have hugget hovedet af.

Jeg har nøje gennemlæst betækningsbidragene, og jeg vil nok oplyse til fru Birthe Rønn Hornbech, at vores dyreforsøgslov altså er betydelig bedre, end fru Rønn Hornbech er klar over, for den siger faktisk, at hvis man påfører dyrene angst, lidelse og smerte, så skal de bedøves. Det står der faktisk. Det må man ikke. Vi har faktisk en meget, meget god dyreforsøgslov,

og vi skal jo tænke på, at dyreforsøgsloven sætter grænser. Den lovgivning, der kommer før dyreforsøgsloven, skulle jo gerne være mere restriktiv, men det er dyreværnsloven ikke i øjeblikket. Den er faktisk ret dårlig. Men altså på det her punkt vil vi godt nu gå ind og gøre den bedre.

Så SF's anbefaling til regeringen bliver – medmindre man siger, at nu kører man bare en hård afstemning igennem, for det er jo muligt, at justitsministeren kan få flertal for at få stemt forslaget ned, men vi vil jo stemme for Fremskridtspartiets forslag, hvis det andet ikke bliver forbedret; det er der ingen tvivl om – at vi meget anbefaler, at justitsministeren laver en formulering, som tager mere hensyn til dyrene end til alt muligt andet i denne sammenhæng uvedkommende. Det her handler nemlig om dyrene. Og så har vi altså en formulering, der hedder »senest samtidig med«, og så gælder det også for de små dyr og kyllingerne. Alt andet vil være dobbeltmoralisk vrøvl.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Der står også i betænkningen, at Enhedslisten vil redegøre for sin stillingtagen under andenbehandlingen, og jeg kan meddele, at Enhedslistens folketingsgruppe er stillet frit, og det betyder, at vi stemmer ens. Vi er enige i det her spørgsmål, men som i alle andre spørgsmål er folketingsgruppens medlemmer stillet frit.

Jeg kan så sige, at vi er til sinds at stemme for Fremskridtspartiets forslag ud fra den begrundelse, at vi mener, at hvis der er tale om langsom aflivning, skal der være foretaget en bedøvelse.

Samtidig erkender vi, at der sandsynligvis vil være et knebent flertal for justitsministerens betækningsbidrag. Jeg synes, det er en utrolig kedelig sag, hvis Folketinget her skal ende med en meget beskeden flertalsafgørelse, og derfor vil jeg gerne tilslutte mig fru Margrete Aukens henstilling til justitsministeren om at foretage strammingerne, så det kommer til at hedde »mindst samtidig med, at aflivningen skal foregå, skal der bedøves«. Vi synes også, at man skal tage nogle af de mindre dyr ind under det.

I det tilfælde vil vi gerne flytte vores stemmer over til justitsministerens betækningsbidrag, men sker det ikke, vil vi stemme for Fremskridtspartiets forslag.

Pia Kjærsgaard (DF):

Dansk Folkeparti fremsatte forslaget om forbudet mod rituelle slagtninger uden bedøvelse, B 56, den 5. november 1996, og Fremskridtspartiet fremsatte L 93 den 28. november 1996. Forslagene blev behandlet samlet den 15. januar 1997.

Det er faktisk sjældent, at der har været så positiv en stemning, når man har fremsat et forslag, som der var den 15. januar 1997. Hvis man ikke havde været herinde så mange år, som jeg nu har været, så havde man nok i sin naivitet og troskyldighed troet, at der ville være flertal for forslagene. Det viste sig så efterfølgende, at det desværre ikke er tilfældet.

Jeg synes, at det må være meget, meget svært for de ordførere, som var oppe og tale på deres gruppers vegne, at sige noget andet i dag, end de faktisk sagde den 15. januar 1997.

Det er simpelt hen en elendig udtalelse, Det Dyreetiske Råd er kommet med – i uenighed. Man skal nemlig også huske på, at det ikke er en enig udtalelse, der er kommet. Det har været umuligt – det kan man åbenbart ikke efter reglerne – at få oplyst, hvordan der er stemt i Det Dyreetiske Råd, for det må ikke oplyses. Men under alle omstændigheder fremstår det jo klart, at det har været et uenigt råd, som er fremkommet med denne udtalelse.

Jeg kan ikke lade være med at få den mistanke, da det jo er justitsministeren, der nedsætter rådet, og da det jo er justitsministeren, som har hånds- og halsret over rådet, at det ligner bestilt arbejde. Ministeren havde selvfølgelig fundet ud af, at der ville være et flertal mod regeringen for det her forslag, og derfor har ministeren måttet handle.

Det går så ud over dyrene. Jeg synes, det er så trist, som det overhovedet kan være. Ingen ved deres fulde fem kan tro, at den udtalelse, der er kommet fra Det Dyreetiske Råd, er tilfredsstillende. Mig påvirker det meget, at Dyr lægeforeningen så klart har taget afstand fra rådets udtalelse. Det er trods alt folk, der har kompetence på området, og det synes jeg, folketingsmedlemmerne burde lytte til.

Der har været en ganske massiv og stor medie debat om dette emne. Det er vel egentlig det bedste, man har fået ud af det: at der er blevet sat mere fokus på, hvilken dyremishandling det er, Folketinget åbenbart stadig tillader ved at acceptere, at dyr skal slagtes uden bedøvelse. Det vil ikke hjælpe spor, at der nu er lavet det kompromisforslag, at man nu skal skære halsen

over på dyret og så slagte det umiddelbart efter. Hvad er dog det for en omvendt orden? Nu havde vi chancen for at få det her ordentligt på plads i lighed med andre skandinaviske lande, og det vil man altså ikke gå med til.

Jeg synes, det var interessant at høre Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. John Vinther, som var oppe og sige, at der var en del af De Konservative, der kunne stemme for forslaget om at forbyde rituelle slagtninger uden bedøvelse, og en del, der kunne stemme imod. Hvordan ser det ud i den konservative folketingsgruppe? Hvordan fordeler stemmerne sig? Det synes jeg er interessant, når medlemmerne er frit stillet og man skal til at tælle, hvor mange der stemmer for, og hvor mange der stemmer imod. Det vil jeg godt spørge hr. John Vinther om. Han må som ordfører vide, hvor mange af De Konservative der vil støtte forslaget om forbud mod rituelle slagtninger.

Jeg kunne også godt tænke mig at høre fra Venstres folketingsgruppe, som også siger, at de er frit stillet i denne sag, hvordan flertallet egentlig fordeler sig. Jeg synes, det er interessant at begynde at tælle stemmer op og se, om der kan etableres et flertal på 90. Det håber jeg fortsat der kan, specielt efter SF's og Enhedslistens meldinger.

Jeg vil også godt opfordre justitsministeren til at komme op og give et svar til SF og Enhedslisten. Jeg tror ikke et øjeblik på, at ministeren vil ændre indstilling til det her. Der har været så megen debat om det. Ministeren har haft chancen, men ministeren synes åbenbart stadig væk, at denne form for dyremishandling skal fortsætte. Jeg tager stærkt afstand fra det.

Dansk Folkeparti ønsker fortsat et forbud mod slagtning uden bedøvelse, og at vi simpelt hen forholder os til, hvad der står i vores dyreværnslov. Det ville være værdigt af Folketinget at gøre, men så vidt kan det tilsyneladende ikke komme.

Vi må afvente, hvad der sker inden sidste behandling, som formentlig finder sted i næste uge, men jeg kan allerede nu bekendtgøre, at hvis dette forslag ikke går igennem, så man standser slagtning uden bedøvelse, fremsætter Dansk Folkeparti et forslag, der siger, at kød fra de dyr, der stadig væk skal slagtes uden bedøvelse, skal mærkes, så forbrugerne ved, hvad de har at forholde sig til. Så kan man håbe, at der kommer en massiv protest fra forbrugerne, når forbrugerne kan få at vide, hvad det er, de køber.

Vi har mærkning af mange, mange ting i det danske samfund, og det er godt. Jeg har tidligere stillet fødevarerministeren spørgsmålet, om man ikke kunne mærke kød, der kom fra rituel slagtede dyr. Fødevarerministeren svarede afvisende, men nu kommer der altså et forslag fra Dansk Folkeparti, som siger, at alt kød fra dyr, der er slagtet uden bedøvelse, bliver mærket, så forbrugere, der ikke ønsker at købe kød fra dyr, der er slagtet på den måde, ved, hvad de skal forholde sig til.

Jeg har stadig væk et håb om, at dette forslag kan samle flertal, men det afhænger meget af Venstre og De Konservative. Jeg synes, det ville være interessant at vide, hvordan stemmefordelingen er i de respektive grupper, og det vil jeg godt opfordre både Venstres ordfører og den konservative ordfører til at fortælle her fra talerstolen.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Fru Pia Kjærsgaard opfordrede Folketinget til at stemme i overensstemmelse med dyreværnsloven. Jeg skal i den anledning oplyse, at der i Retsudvalget er stillet følgende spørgsmål: Er den eksisterende mulighed for rituel slagtning udtryk for en dispensation eller for en ordning, der har hjemmel i en bekendtgørelse udstedt i overensstemmelse med gældende lov?

Svaret, som lige er kommet her i går aftes eller i morges, siger helt utvetydigt følgende, og jeg citerer svarets sidste sætning:

»Den eksisterende mulighed for rituel slagtning uden bedøvelse er således udtryk for en ordning, der er reguleret i en bekendtgørelse udstedt med hjemmel i dyreværnslovens § 13, stk. 2.«

Klarere kan det vel ikke siges, og derfor er fru Pia Kjærsgaards opfordring til at stemme i overensstemmelse med dyreværnsloven en hul påstand. Ved at stemme nej til fru Pia Kjærsgaards forslag har man holdt sig i overensstemmelse med dyreværnsloven.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

I dyreværnsloven står, at dyr skal slagtes så humant og så smertefrit som muligt. Også Det Dyreetiske Råd er kommet frem til den konklusion, at man ikke slagter smertefrit og humant, når man slagter uden bedøvelse. Derfor vil jeg bestemt fastholde, at enhver slagtning uden bedøvelse er en form for dyremishandling, som

Dansk Folkeparti ikke kan acceptere, og jeg er dybt bedrøvet over, at Folketinget ikke kan tilslutte sig, at den slags nu bliver forbudt.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det, fru Pia Kjærsgaard her sagde, er båret af uvidenhed og følelser og ændrer intet ved det utvetydige svar, som Justitsministeriet har afgivet. Der er ikke ved metoden, som den praktiseres i dag, eller som den vil blive praktiseret, når justitsministerens bekendtgørelse ændres, noget som helst, som er i strid med den gældende dyreværnslov.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil godt på Fremskridtspartiets vegne sige, at vi naturligvis er overordentlig lykkelige for, at der er mange, som er gået op på denne talerstol og har talt varmt for Fremskridtspartiets forslag, og sidst, men ikke mindst, fru Pia Kjærsgaard.

Jeg synes absolut – absolut, vil jeg gerne understrege – at det er helt, helt uhørt, at nogle kan gå herop og anbefale deres kolleger her i salen, at de ikke skal støtte forslaget. Jeg synes, det er rystende. Jeg vil gerne sige direkte til hr. Arne Melchior, at det er rystende, at man ikke tænker på dyrenes tarv i denne situation, og jeg synes faktisk, det er helt uværdigt for folkestyret, at vi skal lytte til sådan en argumentation, som vi hørte her for lidt siden fra hr. Melchior.

Vi har hørt fra Dyreetisk Råd – det er ganske rigtig, at de er uenige, og jeg vil kalde det, at de har fået en gang hjernevask fra visse myndigheders side – at man dér er kommet frem til den konklusion, at dyrene skal påføres smerter to gange frem for én gang: Først skal man begynde at skære i dyret, og derefter skal man skyde det med en bolt pistol. Jeg synes, det er helt, helt uanstændigt, at vi i 1997 skal være vidne til en sådan behandling af vore dyr.

Jeg må nok sige, at når man har fulgt med i den debat, der har været, efter at Fremskridtspartiet fremsatte sit lovforslag her i Tinget, er det fantastisk gang på gang at høre det ene efter det andet af Folketingets medlemmer, der i TV-Avisen og andre steder har udtrykt sig meget, meget positivt over for at stoppe denne ganske uanstændige behandling af vore kære dyr.

Dernæst ser vi så, at man alligevel er lidt uenige, og derfor er vi selvfølgelig i Fremskridtspartiet meget, meget spændt på, hvordan

det vil gå ved tredjebehandlingen af dette forslag fra Fremskridtspartiet.

Jeg må sige, at når jeg kalder det hjernevask af Dyreetisk Råd, er det oprigtigt ment. Jeg har endnu ikke set nogen saglig argumentation fra Dyreetisk Råd med hensyn til den konklusion, som de er nået frem til.

Derfor må vi endnu en gang appellere om, at man i denne her sag gør som fru Margrete Auken – og det vil jeg takke hende for – som godt nok sagde, at hun ikke har det godt med at stemme for et forslag fra Fremskridtspartiet, men at hun gør det alligevel af hensyn til dyrene. Jeg synes, det er en værdig måde at komme frem til den konklusion på, som SF har gjort det.

Selvfølger kan vi på et andet tidspunkt diskutere, at det naturligvis ikke skal have noget med forslagsstillerne at gøre. Det skulle gerne gælde for alle sager, at man kigger på indholdet af Fremskridtspartiets forslag og ikke på, at det netop er os, der fremsætter forslagene.

Jeg vil også godt sige, at når jeg tænker tilbage på den debat, vi havde med hensyn til halekupering, gik det jo glat igennem her i Tinget, at det selvfølgelig skulle forbydes at lave halekupering. Hvis man ser det i relation til, at nogle nu i dag ikke kan melde ud, at de stemmer for det foreliggende forslag, virker det fuldstændig ved siden af. Jeg synes, man må sige, at det er helt ude af proportioner, at man ikke kan se, at når man kan gå ind og forbyde en halekupering, som vi har haft i dette land i, jeg ved ikke hvor mange år, og som ikke er decideret smertefuld i forhold til det, vi taler om i dag, burde man naturligvis som en selvfølge acceptere Fremskridtspartiets lovforslag, som er til behandling her i dag.

Jeg vil endnu en gang appellere om, at man primært ser på de intentioner, som Fremskridtspartiet har med det her, frem for at det netop er Fremskridtspartiets lovforslag, vi taler om. Jeg håber, at vi kan få en melding fra Venstre om, hvilke medlemmer der ikke har samme holdning, som jeg har forstået at flertallet i Venstres gruppe har. Jeg håber og appellerer om, at de Venstrefolk, der støtter Fremskridtspartiets forslag, i dag vil gå herop og melde klart ud. Det samme gælder de konservative medlemmer, der måtte sidde dernede og støtte vore holdninger i denne sag. Jeg håber, at de også klart tilkendegiver det her fra talerstolen.

Jeg synes, det er en så vigtig sag, at vi endnu en gang bør få klarlagt, hvordan det vil gå ved tredjebehandlingen. Jeg håber ikke, at man bare

sætter sig tilbage i stolen og siger: Det går nok endda, vi behøver ikke udtale os, for når vi ikke er enige med det store flertal i gruppen, er det bedst, at vi holder lav profil.

Jeg synes, det vil være fint, hvis de medlemmer, der støtter Fremskridtspartiet i denne sag, vil gå herop. Jeg kan se, at der allerede er et Venstremedlem, der sidder ved talerbordet, så det kan være, vi her får en melding om holdningen.

Else Marie Mortensen (S):

Jeg synes, at denne debat bærer vældig meget præg af dobbeltmoral. Vi er i hvert fald nogle partier i dette Folketing, som åbent og ærligt tør se i øjnene, at vi er nødt til at forholde os til nogle ubehagelige kendsgerninger, fordi vi gerne vil have kød på bordet.

Dyrene skal altså slås ihjel, inden vi kan spise dem. Inden det sker der faktisk en produktion af dyr, og man kunne føre en utrolig lang debat om, hvilke lidelser vi i øvrigt påfører dyr i løbet af produktionsperioden, i løbet af transporten og i øvrigt ved helt almindelig slagting – ikke rituel, ikke på særlig dispensation, men helt almindelig slagting på danske slagterier.

Vi har fået breve fra slagterimedarbejdere, der fortæller, hvor galt det kan gå, når der sker uheld på almindelige slagterier, for slet ikke at nævne antallet af uheld på almindelige slagterier, når almindelig skydning ikke lykkes, når dyrene bliver skodet uden at være døde, og alle mulige andre rædselsvækkende historier. Jeg ved godt, at det ene ikke undskylder det andet, men disse ubehagelige kendsgerninger bliver vi nødt til at forholde os til politisk.

Jeg vil godt understrege de bemærkninger, som et flertal inden for mindretallet i Retsudvalget har anført i betænkningen, nemlig at Det Mosaiske Troessamfund aldrig nogen sinde har fået en henstilling eller en anbefaling fra Dyreetisk Råd, uden at de har fulgt den. På den måde fulgte Det Mosaiske Troessamfund henstillingerne om at afskaffe kastemaskinen, da de fik den anbefaling, sidst vi behandlede dyreværnsloven, og i denne omgang har de vist sig ualmindelig samarbejdsvillige med hensyn til at forsøge at begrænse dyrenes lidelser.

Dyreetisk Råds redegørelse, som fru Pia Kjærsgaard har nedgjort og latterliggjort her fra talerstolen, indeholder faktisk nogle meget flotte, ikke bare dyreetiske, men også alment etiske overvejelser, som er afvejet flot over for hinanden. Det synes jeg der er grund til at understre-

ge. Nogle af os tør altså godt forholde os til den virkelighed, vi lever i.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Som den socialdemokratiske ordfører selv sagde til sidst: Det ene udelukker jo ikke det andet. Fordi man påtaler nogle forhold, som man mener er uacceptable, kan man vel også sige, at der er andre forhold, der skal rettes op på, og det er Dansk Folkeparti i hvert fald parat til.

Jeg har personligt taget del i temmelig meget i forbindelse med dyrevelfærd. Jeg har taget del i den debat, der har været om eksempelvis kalve-transporter og afhorning af tyrekalve, alle de ting, som man ved findes, og som er uacceptable.

Men nu er det altså rituelle slagtninger uden bedøvelse, vi snakker om, og jeg vil fastholde, at den rapport, som Dyreetisk Råd kom med, simpelt hen er miserabel. Hvad i alverden – er det ikke Dyreetisk Råds opgave at tage hensyn til dyrenes velfærd? Det står der i hvert fald i det, som Justitsministeriet har pålagt dem.

Men så kom Dyreetisk Råd med en pressemeddelelse om, at der også skulle tages hensyn til de religiøse mindretal. Jeg synes, det er værd at notere sig, at den beslutning blev taget i uenighed. Det kan være, at den socialdemokratiske ordfører kan finde ud af, om de kompetente folk i Dyreetisk Råd, altså dem, der har med dyr at gøre, har en anden opfattelse end dem, der alene er nedsat af Justitsministeriet.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er bare lige til fru Else Marie Mortensens oplysning om, at Det Mosaiske Troessamfund altid har rettet sig efter henstillinger fra Dyreetisk Råd. Ja, det er da klart, for der har aldrig været nogen. Det er første gang, vi har set dem udtale sig om det her, så derfor er det i sig selv ikke nogen oplysning om noget som helst.

Og så kan jeg i øvrigt tilslutte mig kritikken af Dyreetisk Råd. Jeg synes faktisk, det er en meget dårlig udtalelse. Jeg synes, den er svag, og den er præget af det, som formanden for Dyreetisk Råd er præget af: at han er så forfærdelig bange for at gå ind og træffe svære valg, og derfor får han hele tiden dækket sig ind.

Vi kan se det i andre sammenhænge, også med hensyn til dyreforsøg. Bare det ikke gør ondt, er det næsten ligegyldigt, hvad man gør ved dyrene, så jeg er ikke særlig imponeret. Jeg

har meget respekt for ham som samtalepartner, men han kan ikke få lov til at sætte, hvad skal vi sige, normen for, hvordan jeg skal tænke, for så synes jeg, det bliver på et for svagt niveau.

Så vil jeg også sige, og så skal jeg nok slutte, at argumentet om, at dyrene har det dårligt under den gældende dyreværnslov, og det har de i det industrielle landbrug – det er der måske nogle, der er uenige i, men det er jeg i hvert fald ikke, og det skal vi gøre noget ved – er altså ikke et argument for, at de så også skal have en dårlig død.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg tager ordet nu, og det gør jeg, fordi fru Pia Kjærsgaard indtil flere gange i debatten er kommet med forkerte oplysninger her fra Folketingets talerstol. De forkerte oplysninger mener jeg bør rettes nu, således at alle de medlemmer, der ikke har siddet tæt på drøftelserne af Dyreetisk Råds anbefalinger, kan vide, at det er forkert, når fru Pia Kjærsgaard oplyser, at medlemmerne af Dyreetisk Råd var uenige om hovedspørgsmålet. Det var de ikke, og hovedspørgsmålet er slagtning af kvæg.

Når det drejer sig om deres anbefaling af, at der ændres i måden, hvorpå de rituelle slagtninger af kvæg foregår, var medlemmerne af Dyreetisk Råd fuldstændig enige om, at umiddelbart efter, at halssnittet er lagt, skal kvæget bedøves med en bolt pistol. Den anbefaling er der ikke uenighed om i Dyreetisk Råd.

Det er en fuldstændig enig indstilling, der her ligger fra Dyreetisk Råd, og så skal fru Pia Kjærsgaard ikke flere gange stå og påstå, at Dyreetisk Råd var uenige om den anbefaling. Der, hvor uenigheden har været, og hvor der var et mindretal i Dyreetisk Råd, er, for så vidt angår anbefalingen om slagtning af får og lam.

Her anbefaler Dyreetisk Råds flertal, efter at de har været ude og besøge et slagteri, hvor de rituelle slagtninger af får og lam foregår på den måde, at dyrene tages enkeltvis, løftes op, halssnittet lægges, og dyrene dør umiddelbart efter, at man kan fortsætte den rituelle slagtning uden bedøvelse. Det er her, uenigheden har været. Her er der et mindretal, der mener, at man også skal anvende en bolt pistol til bedøvelse af får og lam.

Men der er ikke, kan jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, nogen uenighed i Dyreetisk Råd om hovedanbefalingen, når det drejer sig om slagtningen af kvæg, og det er jo det, man har været optaget af, ikke mindst i den store offentlige

debat, som fru Pia Kjærsgaard har været en vigtig bidragyder til.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er lige en bemærkning til det allersidste, som justitsministeren sagde. Jeg kunne egentlig godt tænke mig, at man fulgte proceduren fra Naturklagenævnet, hvor man kan se, hvilke personer det er, der går ind for hvilke indstillinger, og hvor man også skal argumentere for sine indstillinger. Det vil jeg anbefale, at man overfører til Dyreetisk Råd.

Så vil jeg gerne sige til fru Else Marie Mortensen, at den argumentation om, at dyrene ikke har det særlig godt i produktionssystemerne og i produktionslivet, deler jeg helt og fuldt. De kan godt få et ordentligt liv, og vi kan også få nogle bedre dyr ud af det. Især indtransporten er helt uacceptabel og også mange gange håndteringen på slagteriet, inden dyrene er nået frem til den proces, vi taler om her.

Det, som jeg synes er et problem i den måde, som fru Else Marie Mortensen argumenterer på, er, at det først skal ske, før man gør noget af det andet. Den argumentation kan man ikke bruge. Jeg arbejder for, at dyrene skal have det ordentligt i deres liv, at der skal være en ordentlig indtransport, og at der selvfølgelig også skal ske en ordentlig aflivning.

Jeg vil gerne spørge fru Else Marie Mortensen: Mener fru Else Marie Mortensen, at det er forkert at sige, at bedøvelsen af de store dyr skal foregå samtidig med, at selve overskæringen af halspulsåren foregår?

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg vil gerne medgive fru Margrete Auken, at det er første gang, Dyreetisk Råd udtaler sig i denne sammenhæng; det er rigtigt. Jeg mener, at Det Veterinære Dyreråd – jeg kan ikke huske den rigtige titel, men myndighederne i hvert fald – tidligere har anbefalet afskaffelse af kaste-maskinen, så jeg må korrigere. Her har fru Margrete Auken ret.

Jeg vil godt have lov at sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg ikke kan forstå, at hun ikke har en eneste, hvad skal man sige, anerkendelse til overs for, at det lovforslag, som er fremsat, alt andet lige medfører noget, der for fru Pia Kjærsgaard formentlig må være en forbedring. Ellers forstår jeg det slet ikke mere. Nu hedder det sig pludselig, at nu skal dyrene lide to gange i ste-

det for én gang. Jamen er det så bedre, at man lader være med at skyde dem umiddelbart efter schæchtningen?

Så vil jeg i øvrigt sige, at det ikke er korrekt, at jeg skulle have sagt, at man først skal gøre noget ved alle de andre ting. Jeg arbejder bredt og generelt for dyrevelfærd, og det gør jeg i øvrigt med den ubehagelige kendsgerning for øje, at vi skal have slået disse dyr ihjel, vi skal have dem slagtet, inden vi kan få kød på bordet.

Til allersidst: Jeg kan da godt se, at hvis man bedøver dyret samtidig, kunne det måske i nogle øjne være en forbedring. Det skal jeg i øvrigt ikke gøre mig klog på, men det kan fru Margrete Auken sikkert causere over meget længe. Hvis der sker en skydning umiddelbart efter – og det er, hvad professorer og dyrlæger og alle mulige andre udtaler sig om – tror jeg faktisk ikke, at det gør den store forskel. Der vil ske en hurtig aflivning af disse dyr på den måde.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Må jeg sige til justitsministeren, som sprang på talerstolen, at jeg har sagt, at udtalelsen fra Dyreetisk Råd var afgivet i uenighed. Jeg har opfattet det, som om justitsministeren var enig i, at sådan var det, for det står jo højt og tydeligt i rapporten.

Så kan man polemisere over, om det er større eller mindre dyr. Dansk Folkepartis mening med dette forslag har været, at når dyret skal slagtes, skal det forudgående bedøves. Det er det, der har været princippet. Jeg synes ikke, at det, som et flertal i Folketinget nu tilsyneladende vil tilslutte sig, er godt. Man har gjort det af nød, fordi man har indset, at der var flertal for disse forslag. Så har man måttet finde på et eller andet, og det er så altså dette kompromisforslag, som langtfra er godt nok.

Må jeg så give Enhedslistens ordfører ret i, at det ville være velgørende, hvis man kunne se, hvordan personer i Dyreetisk Råd havde stemt. Det synes jeg ville være vældig godt. Man burde helt åbent bekende sig til, hvad man mener om denne sag.

Og må jeg så spørge ministeren: Er det ikke fuldstændig i strid med, hvad Dyreetisk Råd er nedsat for, at man begynder at tage hensyn til andet end dyrenes velfærd?

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil godt spørge Socialdemokratiets ordfører: Hvad n ler man efter, hvad er det, man venter på? Man taler så flot om, at man netop går ind for at se på dyrenes tarv, Socialdemokratiet er dyrenes beskytter, osv. Smukke ord, men overhovedet intet indhold i talen og vidt og bredt om en hel masse andre ting.

Jeg synes, Socialdemokratiet skal forholde sig til det, som Fremskridtspartiet foresl g her i dag handler om, frem for at køre helt ud på side-linjen med alle mulige undskyldninger for ikke at kunne gå ind for forslaget. Det er altså det, det handler om.

Derfor vil jeg appellere til fru Else Marie Mortensen om udelukkende at koncentrere sig om det, der er på dagsordenen i dag, nemlig Fremskridtspartiets lovforslag og intet andet. Alle mulige svinkeærinder til højre og venstre om alle mulige andre ting behøver vi absolut ikke at koncentrere os om i denne debat.

Vi vil i Fremskridtspartiet gerne have en melding om, hvorledes Socialdemokratiets medlemmer står generelt og også senere, når forslaget skal til tredje behandling. Det er utrolig vigtigt for os at få disse synspunkter igennem, og vi har indtil nu kun hørt, at visse i Socialdemokratiet og i Venstre og fru Pia Kjærsgaard støtter Fremskridtspartiets forslag, og så selvfølgelig SF og Enhedslisten. Jeg synes, det er på høje tid, vi får en klar melding fra Socialdemokratiet. Hvad er det, man vil?

Formanden:

Nu svarer fru Else Marie Mortensen på korte bemærkninger, og så g r vi videre i ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg synes, det er lidt vigtigt, når vi snakker om Dyreetisk Råds udtalelse, hvor jeg netop har påpeget, at de har betragtet tingene under flere forskellige synsvinkler, at konklusionen på rapporten rent faktisk er, at uanset at der er flere synsvinkler, lader de hensynet til dyrene vægte mere end andre hensyn. Det står faktisk at l se i konklusionen på udtalelsen. Det er det, der er afgørende for dem i den indstilling, de er kommet med, og dermed den anbefaling, som vi har bedt om.

Så siger fru Pia Kjærsgaard også, at det, der er sket, er sket af nød, fordi der var et flertal imod,

og sådan nogle ting. Jeg vil godt bede fru Pia Kjærsgaard om at l se referatet af f rstebe-handlingen, hvor vi som bekendt giver udtryk for vores principielle opfattelse og holdning til de lovforslag, vi f r præsenteret.

I min ordførertale sagde jeg på det tidspunkt, at jeg synes, at justitsministerens beslutning om at indhente og afsøge markedet for ny viden var rigtig, for vi havde omtrent to år tidligere behandlet nøjagtig det samme lovforslag, altså dyrev rningsforslaget, hvor vi fik en udtalelse fra Dyreetisk R d. De har ændret holdning, og de har oplevet nogle andre ting i mellemtiden, der er rejst tvivl, og de er kommet med en henstilling, som justitsministeren har sagt, at han følger.

Det må alt andet lige være et fremskridt i den retning, som forslagsstillerne ønsker. Det er ikke af nød. Denne udvikling og dette forløb har vi faktisk varslet meget åbent allerede ved førstebehandling af lovforslaget.

Og som svar på det sidste spørgsmål kan jeg sige, at hvis man er i tvivl om, hvordan vi vil forholde os ved tredjebehandlingen af dette lovforslag, skulle det gerne fremgå meget klart af vores betækningsbidrag til forslaget.

Arne Melchior (CD):

Først en bemærkning til hr. Jan Køpke Christensen, der i en for ham ret usædvanlig sprogbrug sagde noget om, at det var uværdigt og utilstedeligt osv.:

Jeg skal gøre opmærksom på, at det af svaret på spørgsmål S 1085 fremgår, hvilke andre lande der benytter den samme metode, som vi benytter, og det drejer sig i EU om Irland, Storbritannien, Luxembourg, Belgien, Italien, Grækenland, Frankrig og Spanien, hvor der overhovedet ikke er nogen lovm essige problemer, og desuden om Tyskland,  strik og Holland, hvor der i praksis gøres præcis som i Danmark. Og jeg kan berolige hr. Køpke Christensen med, at ingen af befolkningerne, parlamenterne og regeringerne i de nævnte lande er dyremishandlere eller uetiske eller noget i den retning.

Og s  skal jeg beskæftige mig et  jeblik med den tv-udsendelse, som pludselig fik store dele af befolkningen op på tæerne, for er der noget, der er uetisk, s  er det i hvert fald den præsentation, som den udsendelse fik. Den startede nemlig med, at manden bag udsendelsen trådte frem på sk rmen og sagde, at man dybt og længe havde diskuteret, om man kunne vise de optagelser, der nu ville komme, og at man i

ytringsfrihedens navn omsider havde besluttet sig til at vise dem, men alligevel ville gøre opmærksom på, at der var mange uhyggelige billeder blandt dem, og så er det jo klart, at det, man vil vise, er stemplet på forhånd.

Vi ser jo daglig både i nyhedsudsendelser og i reportager uhyggelige billeder fra krige med torturofre, nedslagtinger osv. og med den dybeste sult og lidende småbørn, uden at der i forvejen gøres opmærksom på, at her kommer der noget uhyggeligt. Det sker ikke en af ti, ja ikke en af halvtreds gange, at der kommer en sådan annoncering frem.

Og inden den pågældende journalist skulle gå hen og få Cavlingprisen, vil jeg bare sige, at det er en utilstedelig og i virkeligheden for vedkommende medarbejder kassabel måde at optræde på, for det er klar manipulation.

Så vil jeg gerne sige lidt om bolt pistolen, som pludselig er blevet udlagt som en frelsende engel:

Selv dyrlægerne erkender jo, at man ikke kan udtale sig om, hvorvidt den ene eller den anden metode med sikkerhed fritager dyret for smerte. Det er samtlige eksperter enige om.

Og der er stillet et spørgsmål nr. 6 i udvalget, der lyder sådan: »Hvilke erfaringer er der gjort med hensyn til bolt pistolers sikkerhed som bedøvelsesmetode? Hvor mange gange skal dyrene skydes med bolt pistol, før man er sikker på, at de er bedøvede? Hvor ofte forekommer der fejlskud med bolt pistoler?«

Og af svaret fremgår det altså, at ved »korrekt anvendelse af bolt pistolen er ét skud tilstrækkeligt til at fremkalde omgående bedøvelse af slagtedyret, men der forekommer tilfælde, hvor dyret på grund af usikkerhed ved placeringen af bolt pistolen ikke bedøves fuldstændigt, hvorefter bedøvelsen omgående må gentages.

Veterinærdirektoratet er ikke i besiddelse af en opgørelse over, hvor mange fejlskydninger der fremkommer på kreaturslagterierne. Men der må vurderes at være tilfælde, der optræder specielt ved meget urolige slagtedyre, hvor det ikke lykkes for slagteren at foretage korrekt placering af bolt pistolen, eller hvor dyret bevæger hovedet, umiddelbart før skuddet afgives.«

Og der findes en engelsk undersøgelse, der viser, at i 6 pct. af tilfældene lykkes det ikke i første omgang, og det ville altså efter danske forhold dreje sig om et godt stykke over 50.000 slagtinger.

Det er derfor ikke rigtigt, at bolt pistolen er den eneste sikre metode, og jeg hævder altså, at

en overskæring af pulsåren er mindst lige så sikkert bedøvende som et skud med en bolt pistol, og jeg kan for øvrigt oplyse, at da Det Dyreetiske Råd var ude at se på slagtinger, så de jo også på almene slagteformer, og ud af otte slagtinger ved den lejlighed virkede bolt pistolen ikke i første omgang i det ene af de otte tilfælde.

Så meget om bolt pistolen!

Og så hørte vi fru Pia Kjærsgaard sige her, hvor meget hun har gjort for, at dyr ikke skal lide. Men allerede under førstebehandlingen af dette forslag refererede jeg en rapport fra Miljøstyrelsen om anskydning af fugle og kunne ved den lejlighed også referere en endnu ikke færdiggjort rapport om anskydning af vildt i skovene. Og det fremgik af den færdiggjorte rapport, at der over dansk territorium beständig flyver op mod 200.000 fugle rundt, som er anskudt med hagl, og af de mundtlige oplysninger, som jeg fik lov til at citere fra den ikke færdiggjorte rapport fremgik det, at i snesevis af tusinde, ja formentlig op mod 100.000 dyr løber rundt i vore skove anskudt under lystjagt.

Jeg ser derfor frem til, at de mennesker, som mener at have patent på, hvornår dyr lider eller ej, og som tror, at fordi de har set det enten ved tilstedeværelse eller på nogle tv-billeder, har de en viden om dyrs lidelse eller ej i de pågældende situationer – en viden, som ikke engang de største eksperter påstår at have – senest i næste samling vil fremsætte forslag i Folketinget om forbud imod lystjagt i dette land, om forbud imod de transporter af levende dyr under uhyggelige forhold over ikke bare hundreder, men også tusinder af kilometer, som finder sted i dette land, om forbud imod fortsat afhorning og kastrering uden bedøvelse og om forbud imod brug af eldrivstokmetoder, når dyrene skal drives til slagting, og lignende ting.

Jeg vil her referere til forbrugerbladet Tænk af maj 1997, som har en opstilling over, hvordan forskellige mærkede kødvarer behandles, inden de kommer frem til butikkerne. Det er vel at mærke kun en registrering af 7-8 eller måske en halv snes mærkede varer, men langt det meste af det kød, der faldbydes på markedet, kommer faktisk fra dyr, der er udsat for en behandling, som er konstaterbart dyrplageri, men som ingen løfter en lillefinger for.

Og i den sammenhæng vil jeg gerne henvise til det responsum, som professor Henrik Zahle og en anden jurist har afleveret til Retsudvalget, og hvori man ganske klart siger, at der må være

en vis proportionalitet mellem de ting, som man slår ned på, og de meget værre og talmæssigt set meget større ting, som man overhovedet ikke viser nogen interesse. Og så er det altså ikke nok at sige, at hvis nogle vil fremsætte et forslag om dette, vil man da positivt overveje at stemme for det, for hvor bliver éns dyrekærlighed af i disse situationer?

Sluttelig må jeg erkende min forbløffelse over fru Margrete Auken's tale her i dag. Bortset fra, at samtidighed i slagtningen på den måde, som er indeholdt i justitsministerens nye udkast til bekendtgørelse – altså ved samtidig overskæring af halspulsåren og skydning – slet ikke kan praktiseres, for der vil altid gå nogle sekunder imellem, er det jo ganske forbavsende, når man erindrer sig førstebehandlingen, hvor fru Margrete Auken utvetydigt stemplede nogle af motiverne hos og udtalelserne fra forslagsstillerne til henholdsvis beslutningsforslag nr. B 56 og dette lovforslag som udtryk for ren racisme, at hun så alligevel ikke kan dy sig for at stemme for et forslag, der er fremsat på grundlag af de motiver, som altså af hende selv er blevet stemplet som udtryk for racisme – hvad jeg i øvrigt var enig i og også gav citater til bevis for her fra talerstolen ved førstebehandlingen. Det må jeg sige forbløffer mig, og jeg troede ikke, det kunne ske. Men okay, det er op til enhver at bestemme, hvordan man vil stemme.

Formanden:

Så er der til hr. Arne Melchior's ordførertale korte bemærkninger fra hr. Jan Køpke Christensen, fru Pia Kjærsgaard, hr. Tom Behnke, fru Margrete Auken og hr. Kristen Touborg.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Bemærkningerne om, at motiverne til det forslag, som Fremskridtspartiet her har fremsat, skulle være udtryk for ren racisme, taler for sig selv, for naturligvis har det ikke noget med racisme at gøre, og jeg synes, vi skal prøve at holde debatten på et nogenlunde sobert niveau, og det mener jeg ikke man gør, når man begynder at drage ting frem, der under tidligere debatter er sagt af en ordfører for et helt andet parti, og det synes jeg ikke vi behøver tale om i dag.

Men når hr. Arne Melchior henviser til, at man også i andre lande misbruger dyr, og mener, at det ligesom skulle legalisere det, der foregår inden for vort lands grænser, vil jeg sige,

at det kan vel ikke være hr. Arne Melchior's mening at kopiere andre lande i EU ved at sige, at når andre lande opfører sig sådan og sådan, er det også legalt at gøre det her i landet. Det mener jeg er helt forfejlet, og det vil jeg tage skarp afstand fra.

Og Dyrslægeföreningen har jo i lederen i sit blad fuldt ud bakket Fremskridtspartiets forslag op og er hundrede procent enig.

Og lad os så gå helt væk fra det med troen – for hvor meget et dyr lider, er jo et spørgsmål om tro – og prøv at blive enige om, at formålet for os politikere er at tilstræbe at opnå den optimale måde at aflive dyr på med hensyn til, at de ikke bør mishandles eller i det hele taget få smerter i forbindelse med det, der sker med dem, for det må vi da kunne være enige om. Og jeg mener, at det optimale naturligvis må være, at de er bedøvede, inden de får kniven, og det synes jeg siger sig selv; det behøver man da ikke en længere debat om.

Og jeg tror, at det for mange, der lytter til denne debat, er helt utroligt, at der i det hele taget er nogle, der tager afstand fra Fremskridtspartiets holdninger i denne sag, og at de vil være det bekendt, forstår jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg må sige til hr. Arne Melchior, at for Dansk Folkeparti drejer det her sig ikke om udlændingeloven, men om dyrevelfærd, og det synes jeg hr. Arne Melchior alene skal forholde sig til og ikke forsøge at afspore debatten, sådan som hr. Arne Melchior gjorde gentagne gange, også ved at henvise til andre former for dyremishandling, hvor jeg er enig i mange af forholdene, men nu er det altså rituelle slagtinger uden bedøvelse, der er på dagsordenen, og så er det altså det, man bør forholde sig til.

Og så vil jeg sige til hr. Melchior, som jo omtalte den tv-udsendelse om rituelle slagtinger, der blev vist for omkring en måneds tid siden, at jeg synes, det var meget trist, at man ikke kunne komme til at optage de indslag i udsendelsen, hvor der foretages slagtinger uden bedøvelse i Danmark, fordi man ikke kunne få lov til at komme ind på det eneste slagteri i Danmark, der foretager den slags. Det synes jeg faktisk, og det kan godt ærgre mig lidt, at det kom på så sent et tidspunkt, for det burde faktisk være Retsudvalgets opgave at kræve sådan et besøg, og jeg har selv overværet de slagtinger, og det burde vi også kunne gøre som retsudvalgsmedlemmer.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Arne Melchior mente, at der lå nogle helt andre motiver til grund for både beslutningsforslag nr. B 56 og dette lovforslag, og hr. Arne Melchior gik endda så langt som til at sige, at der lå racistiske motiver til grund.

Hvor finder hr. Arne Melchior det i Fremskridtspartiets lovforslag? Jeg har skrevet hvert eneste ord i det lovforslag, og der er overhovedet ikke belæg for det, hr. Arne Melchior siger, men et eller andet skal hr. Arne Melchior jo sige, når der ikke er nogen saglige argumenter imod forslaget, på samme måde som vi har hørt, at Mosaik Troessamfund er kommet med henvisninger til Anden Verdenskrig og mener, at forslaget er udtryk for jødeforfølgelse.

Det er så usmageligt og så ynkeligt, at man ikke har saglige argumenter imod forslaget, men absolut skal komme med fuldstændig usaglige argumenter i denne debat!

Det, vi taler om, er, om dyrene skal bedøves, før de bliver slagtet, eller de ikke skal, og hovedreglen i loven er, at dyrene skal bedøves, før de bliver slagtet, og så er der nogle ganske få undtagelser, som gælder for rituelle slagtninger. Forslaget ligestiller alle og forfølger ingen.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er først og fremmest for at fortælle hr. Arne Melchior, at hvis jeg altid skulle være afhængig af, hvad det er for en holdning, jeg i øvrigt ved besjæler både Fremskridtsparti og Dansk Folkeparti, ville jeg være ude af stand til nogen sinde at stemme for deres forslag.

Men jeg ville også være afskåret fra at stemme for Venstres og De Konservatives forslag, hvis jeg skulle tage disse partiers udlændingepolitiske forslag i betragtning, og når jeg tænker på, at regeringspartierne, da de sidst kritiserede Venstre og De Konservative for deres forslag, sagde, at det var alt for galt, at de kom med det forslag, for det havde regeringen allerede gjort alt sammen, ville jeg altså også have problemer med Socialdemokratiets forslag, for jeg synes, de efterhånden også har en meget betænkelig holdning til de fremmede.

Derfor må vi selvfølgelig gå direkte til sagen, og det her forslag handler altså om dyrene og ikke om, hvilken holdning man ellers måtte have til jøder og muslimer, og jeg vil så bare sige her, at det vil jeg ikke have skudt i skoene, og det bør hr. Melchior også holde sig for god til. Vi

slås for dyrene her, men tager vildt afstand fra den fæle sovs, som forslaget er blevet serveret i.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Når hr. Arne Melchior kommer med en lang række eksempler på, hvor der foregår dyremishandlinger eller -lidelser, forekommer det jo lidt hyklerisk i forbindelse med denne debat, for jeg går ikke ud fra, at hr. Arne Melchior mener, at det, at der foregår for lange dyretransporter ude i Europa, legitimerer, at man også herhjemme skal påføre dyrene lidelser.

Så siger hr. Arne Melchior, at samtidighed ikke kan lade sig gøre, og det får mig til at spørge: Hvordan mener hr. Arne Melchior så at det kan lade sig gøre at foretage en pulsåreover-skæring og så efterfølgende bruge bolt pistolen? For jeg kan meddele, at når man skærer halsen over på et dyr, giver det altså meget store reaktioner i dyret, og det betyder, at der skal foretages en meget klar fiksering, hvis samtidighed overhovedet skal kunne lade sig gøre, og hvordan det så vil kunne lade sig gøre efterfølgende, forekommer ikke alt for velovervejet.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Reaktioner behøver ikke være tegn på smerte. Og når det ikke kan ske samtidig, er det, fordi de to personer så vil stå i vejen for hinanden. I det andet tilfælde kan den ene træde væk, men det drejer sig altså om færre sekunder, end når en bolt pistol fejler.

Men jeg er helt enig med hr. Kristen Touborg i, at det, at der foregår anden og numerisk og smertemæssigt mere beviselig dyremishandling, selvfølgelig ikke legitimerer, at man undlader at fjerne mulighederne for, at dyr bliver mishandlet eller påført lidelser, hvor det kan finde sted. Så det legitimerer jeg slet ikke. Og jeg er også enig med hr. Jan Køpke Christensen i, at vi skal finde en optimal måde at undgå at påføre dyrene lidelser på, men dér er det altså både min og masser af eksperter påstand, at den jødiske og den muslimske slagtemetode er den optimale måde at undgå smerter på. Men den dag jeg er overbevist om noget andet, går jeg også ind for noget andet.

I øvrigt vil jeg sige, at jeg ikke legaliserer noget ved at henvise til andre lande, men jeg vil også gøre opmærksom på, at spørgsmål nr. S 1085, som jeg refererede noget af svaret på, faktisk er stillet af fru Pia Kjærsgaard. Så det har

i hvert fald for nogle af forslagsstillerne haft interesse at vide, hvordan det er i andre lande, og så er det vel også legitimt at oplyse, hvordan det faktisk er i andre lande.

Og jeg slører aldeles ikke debatten ved at henvise til motiverne, for motiverne kan selvfølgelig diskuteres samtidig med, at man diskuterer et forslag, og jeg citerede faktisk noget, som fru Margrete Auken sagde under førstebehandlingen, og det har jeg vel lov til. Så det er ikke at sløre debatten.

Og til fru Margrete Auken, som siger, at hun aldrig vil kunne stemme sammen med visse partier, hvis hun i ét og alt skal være enig med dem, vil jeg sige, at sådan har vi det jo alle sammen, og det er ikke afgørende, og jeg er ikke i tvivl om, at fru Auken stemmer ud fra sin overbevisning, men det er dog pikant og interessant at iagttage, at hun kan stemme for et forslag, som hun ved at der hersker faktisk tvivl om, for uanset om hun føler det eller ej, viser eksperternes udtalelser altså, at der er tvivl om det, og fru Auken har selv stemplet nogle af motiverne hos forslagsstillerne som racistiske, og så har jeg da lov til at bemærke, at det er ret spændende og anderledes.

Må jeg i øvrigt om fjernsynsudsendelsen sige, at den jo viste en slagting, som blev kaldt en jødisk slagting i Israel. Men den foregik altså i Ram Allah, som ikke ligger i Israel, og det var ikke en jødisk slagting, og det er altså et bevis på den uvederhæftige og fuldstændig manipulerende form, som den tv-udsendelse havde fået.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Man skal høre meget, før ørerne falder af! For når nu hr. Arne Melchior mener, at den mest smertefri metode faktisk er den metode, som hr. Arne Melchior anbefaler, altså schæchtninger og halalslagtinger, så burde hr. Arne Melchior, hvis der var nogen form for konsekvens i hr. Arne Melchiors handlinger, jo fremsætte et forslag i Folketinget om, at alle slagtinger skal udføres efter den metode, men det er der jo ikke.

Og må jeg så sige, at jeg synes, det er fint nok at få oplyst, hvordan andre lande forholder sig, og det har jeg også fået med mit spørgsmål. Men jeg vil så bare sige til hr. Arne Melchior, at konklusionen i rapporten fra Det Dyreetiske Råd om slagting af kvæg er, at rituel slagting uden bedøvelse af kvæg, som den praktiseres i dag,

ikke er etisk acceptabel. Og så burde man have sat punktum.

Men så er det jo, at Rådet absolut skal komme frem til den elendige kompromisløsning, og dér er mit spørgsmål til justitsministeren igen: Er det ikke at gå ud over Rådets kompetence at begynde at inddrage andre interesser i overvejelserne end de rent dyreetiske, og det vil jeg godt bede om et svar på fra justitsministeren, og får jeg det ikke i dag, bliver det stillet skriftligt, for jeg holder ikke op, før jeg får et svar.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Nej, jeg vil ikke fremsætte et forslag om, at den metode, som jeg anser for at være den rigtigste mulige, skal påtvinges andre, som ikke vil have den, for jeg ved, at der er et kæmpeflertal her i salen for ikke at ønske den, og derfor vil det da både være tåbeligt at spille tiden og hensynsløst at fremsætte sådan et forslag, og jeg er ikke missionerende; jeg forlanger ikke, at alle skal opfatte tingene på samme måde som jeg. Men jeg siger, at der hos eksperterne i høj grad er tvivl om, hvornår der er smertebortfald eller ej, og jeg fastholder derfor, at vor metode – således som både nobelpristager August Krogh og professor Brandt Rehberg har sagt – i hvert fald er på højde med de bedste andre kendte. Men i øvrigt udvikler vores viden om disse forhold sig jo hele tiden, og det skal man selvfølgelig være opmærksom på for at sikre, at der til enhver tid går frem på en for dyrene mindst muligt skadelig måde.

Formanden:

Så er vi i privatistrækken: Hr. Henning Grove.

Henning Grove (KF):

Når man som dyrlæge har behandlet køer og givet dem intravenøse injektioner med virkelig skarpe kanyler og har set, hvordan dyrene reagerer på bare den kanyle, så er der for mig ingen tvivl om, at det er en håbløs måde, man nu vil tilrettelægge det her på, at prøve at skære halsen over på en ko og derefter holde koens hoved stille og skyde den med en bolt pistol. Det er fuldstændig håbløst.

Og når hr. Arne Melchior siger, at der sker fejlskud ved almindelige slagtinger, vil jeg altså gerne se, hvor mange fejlskud der kommer til at ske ved den metode, man indfører nu, for dér vil der i allerhøjeste grad blive vanskeligheder, og derfor kan vi på forhånd sige, at det ikke kan

lade sig gøre, og at reglen ikke vil blive overholdt.

Derfor er der for mig som dyrlæge ingen tvivl om, at det eneste rigtige er at aflive dyrene først og så skære halspulsåren over bagefter, for så behandler man dyrene fornuftigt og forsvarligt, og så kan vi være os selv bekendt.

Det andet er et fejlslagent projekt, og jeg er meget skuffet over, at Det Dyreetiske Råd er kommet med sådan et forslag. Det viser sig også, at alle de dyrlæger, der i deres praksis har med disse ting at gøre, helt klart har den holdning, at det er en forkert behandling og dyrplageri.

Men det er da klart, at der kan være mange andre ting, som man kan sætte fokus på, hvor vi ikke behandler dyrene godt nok, men det skal altså ikke være en undskyldning for, at vi også indgår et kompromis her.

Og hvis man er utilfreds med andre ting – og jeg har hørt mange i dette Folketing sige, at nu skal dyrene være økologiske og fritgående, og nu skal vi endelig gøre alt muligt godt for dyrene – så er der altså her et sted, hvor man kan gøre det rigtige ved at trykke på knapperne, for så er der ingen tvivl om at vi får en fornuftig aflivning af dyrene, og her har man muligheden for at omsætte det i praksis omgående. Og som dyrlæge vil jeg anbefale, at man stemmer for det forslag, der ligger her – det gør jeg selv – og så kan vi se på det i udvalget.

Jeg mener: Når vi har dyr i vores varetægt, har vi også et ansvar for dem, og det drejer sig her om dyr, der er i vores varetægt. For jeg er ofte blevet spurgt, om vi vil forbyde jagt på dyr, og det spurgte hr. Arne Melchior også om, men de dyr har vi jo ikke i vores varetægt, og derfor kan man altså ikke sammenligne de to forhold. Man kan have den holdning, at man vil forbyde jagt, men her er det altså dyr, der er afhængige af os, fordi vi har dem i vores varetægt, og derfor skal vi selvfølgelig behandle dem godt.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Med fuld respekt for den indsigt og kompetence, som hr. Henning Grove har fra sit civile job som dyrlæge, må jeg sige, at bortset fra det har hr. Henning Grove altså ikke sat sig ind i, hvordan regelgrundlaget er for de eksisterende rituelle slagtninger uden bedøvelse. For det er sådan, at ved den seneste ændring af dyreværnsloven er det blevet fastslået, at de rituelle slagtninger uden bedøvelse af kvæg kun kan finde sted, hvis dyret fastholdes på forsvarlig

måde. Og ved slagtning af kvæg skal der anvendes en boks, hvori dyret fastholdes i opretstående stilling, og boksen skal justeres efter dyrets størrelse, således at hoved og krop fikseres så skånsomt som muligt.

Og det vil sige, at også ifølge det regelgrundlag, som jeg efter anbefalinger fra Det Dyreetiske Råd nu har tænkt mig at fastlægge, skal kreaturer, der slagtes uden forudgående bedøvelse, altså fortsat være fikseret i en boks. Og hovedet bliver fikseret i et stativ, der følger boksen, og er dermed fikseret sådan, at halssnittet kan lægges og man umiddelbart i forlængelse heraf kan skyde dyret med boltapistolen.

Men den måde, hvorpå slagtningen foregår, er ikke gældende for almindelige slagtninger, og jeg er fuldstændig enig med hr. Henning Grove i, at hvis der ikke var denne boksfiksering, ville det ikke være muligt at gennemføre anbefalingerne fra Det Dyreetiske Råd, for så ville det ikke være muligt at fiksere og fastholde hovedet og have sikkerhed for at kunne bedøve dyret med boltapistolen.

Og når hr. Arne Melchior har kunnet påpege, at der ikke er sikkerhed for, at man, allerede første gang man skyder med boltapistolen, bedøver dyr, der slagtes på normal vis efter den almindelige slagtebekendtgørelse, hænger det jo sammen med, at også et dyr, der ikke slagtes efter rituel metode, vajer med hovedet, og at det derfor kan være svært for den, der fører boltapistolen, at have sikkerhed for at ramme det rigtige sted første gang. Derfor har vi altså eksempler på det, at man også ved ikke-rituelle slagtninger må anvende boltapistolen indtil flere gange.

Men det er ikke tilfældet ved de rituelle slagtninger, efter at Folketinget ved den seneste ændring af dyreværnsloven har ændret lovgivningen på dette område. Her er der nemlig den fikseringsboks, som bliver anvendt i hvert eneste af de tilfælde, hvor der bliver slagtet efter rituel metode, og det gør, at der også er sikkerhed for, at man efterfølgende – umiddelbart i forlængelse af, at halssnittet er lagt – så kan anvende boltapistolen.

Blot denne oplysning til Folketinget, at på trods af hr. Henning Groves dyrlægemæssige ekspertise er der altså allerede i Folketingets seneste revision af dyreværnsloven taget højde for disse forhold.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil først og fremmest sige tak til hr. Henning Grove, for jeg synes, det var dejligt at høre én, som fagligt ved, præcis hvad det drejer sig om på det her område, også støtte Fremskridtspartiets holdning.

Men jeg vil nok sige, at det sidste, vi hørte fra ministeren, jo var meget rystende at lytte til, nemlig at bare man fikserer hovedet på dyret, gør det ikke noget, at det er smertefuldt. Det var faktisk det, der reelt blev sagt, det var sådan, det blev lagt frem, og jeg synes faktisk, det var ret rystende at lytte til ministerens forklaring, der ligesom skulle legalisere, at dyret føler smerte to gange, når det skal aflives.

Jeg må inderligt bede om, at medlemmerne tænker sig utrolig grundigt om inden tredjebehandlingen af forslaget og er klar over, at det overhovedet ikke handler om racisme osv., som nogle har været inde på. Det handler ene og alene om at beskytte de dyr, der skal aflives.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

En replik til hr. Henning Grove: Har hr. Grove ikke stemt for den gældende dyreværnslov, som sidst blev ændret i 1994? Som det er fremgået tidligere i debatten, har bl.a. Det Mosaiske Troessamfund altid rettet sig efter de bestemmelser, som giver sikkerhed for undgåelse af dyremishandling, den lov indeholder.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at sige tak til Socialdemokratiet for udtalelsen i betænkningen til det beslutningsforslag, der kommer til anden behandling i næste uge. Det var Socialdemokratiet, der tog initiativ til den, og De Radikale og CD har kunnet tilslutte sig den. Jeg synes, det er flot at se, at man også har blik for den slags ting, som har meget stor betydning i denne overophedede debat.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Det er justitsministerens malende illustration af, hvordan man fikserer et dyr, der får mig på talerstolen.

Justitsministeren siger, at det er en styret fastholdelse, et fikseret hoved, en fuldstændig fastholdelse af dyret. Det får mig til at spørge: Tror justitsministeren, at denne fiksering giver mindre skræk og rædsel og mindre lidelse for dyret end det at holde en bolt pistol hen til det, hvorefter det dør uden egentlig at opdage det?

Jeg synes, det er en rent teoretisk debat, vi har her, og se dog i stedet på, hvordan dyrenes reaktioner er! Man behøver ikke så meget teori, man behøver egentlig ikke så mange ekspertudtalelser, man kan nøjes med at se, hvordan dyrene reagerer.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg vil godt medgive så meget, at hele spørgsmålet om rituelle slagtinger burde have været oppe under den seneste dyreværnsdebat for et par år siden, og jeg kan sige, at det forsøgte jeg på det tidspunkt; men der var ikke opbakning til det i mit tidligere parti. Det er der altså i dag, og det kan jeg selvfølgelig kun være glad for og tilfreds med.

Jeg vil godt sige, at med hensyn til Dansk Folkepartis forslag, som jo kommer til sidste behandling i næste uge sammen med dette lovforslag, vil jeg fortsat afkræve justitsministeren svar på de spørgsmål, jeg har stillet. Jeg synes mildest talt, det er elendigt, at ministeren ikke kan svare.

Der står i rapporten, at det kompromis, man er nået frem til i Dyreetisk Råd, er den foreslåede måde, dvs. at man skal slagte først og bedøve bagefter, for så vil dyrene højst opleve en meget kortvarig smerte. Men dyrene er altså stadig udsat for smerte, og jeg vil godt gentage mit spørgsmål – og jeg skal sige til ministeren med det samme, at han får det som mundtligt spørgsmål på næste onsdag, hvis ikke han svarer nu: Er Dyreetisk Råd ikke gået ud over sin kompetence i denne sag, hvor det tager hensyn til alle mulige andre ting end dyrevelfærd?

Formanden:

Først svarer hr. Henning Grove, så går vi videre i privatistrækken til hr. Erling Oxdam, og efter hr. Erling Oxdam er fru Dorte Bennedsen anmeldt som privatist.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Først til justitsministeren: Det er rigtigt, at når man påfører dyrene smerte, skal man holde dem godt fast; det er helt klart. Når vi foretog intravenøse injektioner i blodårerne på halsen, måtte vi have en mand til at holde dem fast. Men jeg har også aflivet køer med bolt pistol, og her behøver man ikke holde dem fast.

Årsagen til, at dyrene skal fikseres stående, er, at man først påfører dem smerte, inden man

kan komme til at bedøve dem. Det er derfor, man skal have dem i den stilling, og det er et direkte tegn på, at man påfører dyrene lidelse.

Til hr. Arne Melchior: Jo, jeg har stemt for dyreværnsloven. Jeg stemmer altid for, når der kommer forbedringer ind i en lov, og her var der en forbedring, så det gjorde jeg da.

Erling Oxdam (V):

Dyr må ikke lide smerte, og mennesket har bevisbyrden for, at dette ikke bliver tilfældet. Denne bevisbyrde er ikke til at løfte og kan måske ikke løftes, så tvivlen må derfor komme dyrene til gode ud fra den gamle romerretlige sætning: In dubio pro reo.

Der er ikke ført bevis for, at dyr ikke lider smerte ved disse rituelle slagtninger. Når Dyreetisk Råd udtaler, at rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse hidtil er foregået etisk uforvarligt, og når praktiserende dyrlæge hr. Henning Grove også siger det, er mit svar let: Jeg må stemme for lovforslaget, og jeg vil opfordre mine egne partifæller til at stemme for det.

Når jeg ikke er nævnt i betænkningen – hverken i betækningsbidraget eller navnelisten – skønt jeg er medlem af Retsudvalget, skyldes det, at jeg ad hoc har overladt min plads i Retsudvalget til fru Pia Kjærsgaard, for at hun kunne være med i Retsudvalgets arbejde. Det er derfor, jeg ikke har kunnet være med i det betækningsbidrag, hvor mine to partifæller – ordføreren, fru Inge Dahl-Sørensen, og hr. Svend Aage Jensby – siger, at de finder, at der her i Danmark ligesom i de øvrige skandinaviske lande bør gælde et ubetinget krav om, at bedøvelse skal finde sted før slagting af dyr. Denne del af mindretallet, altså de to nævnte, lægger vægt på, at alle skal være lige for loven, og at der kun skal gælde ét regelsæt i Danmark.

Den omstændighed, at der har været givet tilfaldelse til slagting efter islamisk og jødisk ritus, giver hverken de pågældende mindretal ret til fortsat at benytte en uetisk slagtemetode eller staten pligt til fortsat at godkende en slagtemetode, der indebærer, at dyrene lider unødigt. Dette kan jeg fuldt ud tilslutte mig, selv om det altså af den grund, jeg nævnte, ikke står i betænkningen.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Det er hr. Henning Groves faglige udtalelse her fra talerstolen, der får mig herop for at gøre en kort bemærkning. Jeg har stor . . .

Formanden:

Korte bemærkninger skal rettes til den forudgående ordfører.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Undskyld.

Dorte Bennedsen (S):

De nye regler er svære at finde ud af for medlemmerne; det vil jeg godt skrive under på.

Den slagtemetode, vi diskuterer i denne lange og måske til tider særprægede debat, er i sin enkelthed, om dyrene skal bedøves, inden halsen skæres over, eller om vi vil acceptere, at bolt-pistolen først bruges umiddelbart efter halsoverskæringen.

Jeg synes ikke, der er nogen som helst grund til at skjule, at den sidste løsning hænger nøje sammen med et ønske om at finde en løsning, som to af vore religiøse mindretal også kan leve med. At Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti ikke interesserer sig en snus for den vinkel, tror jeg ikke overrasker nogen her i Salen; men jeg må indrømme, at når SF og Enhedslisten, som normalt er meget optaget af menneskerettigheder – og menneskerettigheder omfatter faktisk også religionsudøvelse – ikke interesserer sig for det problem, er det mere end overraskende.

Vi fik i Retsudvalget en henvendelse fra professor Zahle og en ph.d.-studerende. Det var en afhandling, der er skrevet om dette problem. Vi var mange i Retsudvalget, der syntes, den var god at blive klog af, men den blev fejlet af bordet af SF som fuldstændig irrelevant. Den handlede lige præcis om problemet: Hvor langt strækker religiøse mindretals rettigheder sig? Hvornår krænker man deres rettigheder? Men det er jo selvfølgelig nemmere og bekvemmere at beskæftige sig med krænkelse af mindretalsrettigheder, menneskerettigheder, fri religionsudøvelse osv. osv., når det foregår på Ny Guinea eller i Nepal, end når det foregår tæt på os selv, inden for vore egne grænser.

Ingen kan være uenige i, at der skal tages dyreetiske hensyn; men her er der to hensyn, der skal tages, nemlig det dyreetiske og hensynet til, om det er muligt at finde en løsning, så vore religiøse mindretal også kan udøve deres religion. Vi er faktisk en del – og jeg mener at vide, vi er et flertal i denne sal – der mener, at den balance, der her er fundet, selvfølgelig ikke handler om 1, 2 eller 7 minutters lidelse, men om relativt få sekunder efter halsoverskæringen.

Ingen kan i øvrigt med sikkerhed sige, at hals-overskæring er smertepåførende, men selv om den er det, drejer det sig om forholdsvis få sekunder.

Vi har fundet en balance, og jeg er, må jeg indrømme, meget måbende over, at partier som Enhedslisten og SF fuldstændig fejler den af bordet og siger, at i forhold til det brede begreb menneskerettigheder er den slags hensyn irrelevante i forhold til det dyreetiske hensyn. Jeg synes, begge hensyn er relevante, og jeg synes, balancen er god og fornuftig.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

To ting til fru Dorte Bennedsen: Det er karakteristisk for denne debat, at muslimerne ikke er repræsenteret i Folketinget, men muslimerne har accepteret forslaget, og det skal vi lige huske. Muslimerne har accepteret det, så vi snakker altså kun om én gruppe, der ikke vil acceptere det. Det synes jeg vi skylder muslimerne at få sagt, når de ikke selv har mulighed for at sige det her.

Det andet, jeg vil sige, er, at der ikke er tale om, at vi ikke synes, menneskerettigheder er vigtige; men jeg synes ikke, Henrik Zahles notat er godt. Han argumenterer bl.a. med, at vi accepterer megen anden lidelse, og så nævner han skamskydningerne. Men det accepterer vi faktisk ikke. Vi har en dyreforsøgslov, som er mere restriktiv, og ifølge den skal dyrene bedøves.

Jeg synes ikke, Henrik Zahles notat er godt. Det kan godt være, der står professor foran Henrik Zahles navn, og det kan godt være, han i øvrigt er en flink fyr. Begge dele er jo fint, og at han er en flink fyr, er særlig fint, men jeg synes altså, det er et dårligt notat, han har lavet. Så er det sagt. Jeg synes, han mener, der skal tages mere hensyn til en bestemt gruppe, end det er nødvendigt, og det er også noget, der generer mig i denne sammenhæng. Menneskerettigheder er meget, meget, meget vigtige, men i denne sammenhæng drejer det sig altså om dyrene, og vi krænker ikke menneskerettighederne ved ikke at tillade en bestemt gruppe at mishandle dyr.

Else Marie Mortensen (S):

Jeg vil godt udtrykke den allerdybeste respekt for alle de fagpersoner, herunder dyrlæger, der har været meget optaget af det lovforslag, vi behandler i dag.

Så vil jeg også godt have lov til at sige, at vi jo netop af hensyn til dyrene har besluttet, at de rituelle slagtinger, der får lov til at foregå i Danmark, kun må foretages under overværelse af dyrlæger. Det har vi faktisk bestemt af hensyn til dyrene. Men jeg forstår godt dyrlægerne. Man bliver formentlig dyrlæge, fordi man som udgangspunkt gerne vil helbrede dyr og holde dem i live, men det her handler ikke om at helbrede og holde i live; det handler om at aflive.

Slagteriarbejderne . . .

Formanden:

Den korte bemærkning skal have relation til det, fru Dorte Bennedsen sagde.

Else Marie Mortensen (S):

Jeg meldte mig som ordfører.

Formanden:

Javel, men vi er slet ikke kommet til anden omgang endnu.

Else Marie Mortensen (S):

Jamen det var som sådan, jeg meldte mig.

Formanden:

Undskyld – ja, så må vi prøve, om vi kan nå frem til anden omgang.

Det, det drejer sig om på nuværende tidspunkt, er korte bemærkninger til indlægget fra fru Dorte Bennedsen som privatist. Hvis der derefter ikke er flere, er det justitsministerens tur til at svare, og derefter går vi i gang med anden omgang.

Så er det hr. Tom Behnke for en kort bemærkning til fru Dorte Bennedsen.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Man skal høre meget, og man skal have skyld for meget: Det er imponerende, at fru Dorte Bennedsen kunne stå her og sige, at vi i Fremskridtspartiet ingen respekt har for menneskerettighederne og overholdelsen af samme. Det er noget vrøvl.

I Fremskridtspartiet sætter vi menneskerettighederne meget, meget højt, og jeg læste med meget stor interesse det brev og det notat, der var kommet fra Henrik Zahle om, hvorvidt dette forslag ville have betydning i forhold til menneskerettighederne. Men det fremgår klart og tydeligt af de papirer, at Zahle ikke har noget entydigt svar, og at Zahle selv er i tvivl.

Efter at jeg har læst svaret meget grundigt igennem flere gange, er jeg nået til den konklusion, at der ingen tvivl er i mit sind: Forslaget fra Fremskridtspartiet er ikke i strid med menneskerettighederne. Derfor synes jeg, fru Dorte Bennedsen skulle tage det i sig, hun stod heroppe og sagde om, at hun godt kunne forstå, at Fremskridtspartiet ikke har respekt for menneskerettighederne, men at SF og Enhedslisten dog burde have det. Det er noget vrøvl, og det er usagligt at argumentere på det grundlag.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Her kom det jo meget tydeligt frem: Fru Dorte Bennedsen siger udtrykkeligt, at det er af hensyn til nogle mindretal i Danmark, at dyrene skal lide. Så enkelt blev det sagt, og det er altså det, vi stemmer om.

Dorte Bennedsen (S):

Det var vist det, man kalder et manipulerende indlæg, og jeg kan også se på hr. Groves ansigtsudtryk, at han ikke er helt uenig med mig.

Hverken hr. Grove eller jeg er ekspert – selv om hr. Grove er dyrlæge – med hensyn til, om denne slagtemetode giver smerte eller ej. Jeg skal ikke gøre mig klog på det, men jeg vil stå ved, at hvis vi ikke havde religiøse mindretal i vores land, som havde brug for denne form for religionsudøvelse, var debatten ikke kommet op. Det ville være tåbeligt at benægte, at det hænger sammen med, at vi har religiøse mindretal, som har tradition for denne slagtning, og selv om vi forestillede os, at jeg erkendte, at det kunne være smertefuldt, er det altså meget, meget, meget få sekunder, det handler om.

Når jeg tænker på den debat, der har været her i salen i dag, og den debat, vi har haft i Retsudvalget, og set i lyset af, hvad der i øvrigt ellers kan nævnes, vil jeg sige: Tag ned på et svineslagteri, hr. dyrlæge, og se, hvad der foregår, inden svinene bliver slagtet! Det er ikke selve aflivningsmetoden, jeg tænker på, det er den elektriske stav, der pisker svinene frem. Vi slagter dog immervæk 18 millioner svin om året i dette lille kongerige, og det har aldrig været noget emotionelt spørgsmål. Faktisk blev der i den borgerlige regerings tid rejst det spørgsmål, om vi ikke skulle lave nogle bedre dyreværnsregler for husdyrene; men det var umuligt at komme igennem med det, eller rettere sagt:

Ministeren lavede en bemyndigelse, som han på forhånd sagde, han ikke agtede at bruge.

Jeg synes, der skal være noget proportionalitet i alt dette her, så vi, inden vi får svunget os helt op i skyerne over, om det skal være 5, 10 eller 15 sekunder, lige skal se på, hvad der i øvrigt foregår. Men jeg bestrider ikke, at det selvfølgelig hænger sammen med, at vi har de religiøse mindretal, og det synes jeg er hæderligt og ordentligt.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Der har udviklet sig en meget stor debat her ved andenbehandlingen af dette lovforslag, og selv om der ikke er stillet ændringsforslag, minder debatten om den debat, vi havde ved førstebehandlingen. Det eneste, der skiller de to debatter fra hinanden, er, at vi nu har fået de udtalelser, som jeg ved førstebehandlingen varslede ville danne grundlag for regeringens overvejelser om lovforslaget, og det er de to udtalelser fra henholdsvis Dyreværnsrådet og Dyreetisk Råd.

Det er fuldstændig rigtigt, som flere ordførere har været inde på, at vi har at gøre med et overordnet hensyn, nemlig dyreværn, dyreetik, dyrevelfærd. Men der er også et andet hensyn, og jeg mener, vi skal stå fast på, at det er baggrunden for, at vi har bestemmelserne i lovgivningen om, at justitsministeren kan fastlægge regler, for så vidt angår slagtningen af dyr uden bedøvelse, når den er knyttet til jødisk og islamisk ritus.

Problemet er at finde balancepunktet mellem de to hensyn, og det har vi altså bedt nogle mennesker om at hjælpe Folketinget med. De har ikke blot et fagligt, men også et alment etisk grundlag for at kunne sætte sig ind i de to problemstillinger, både den dyreværns-mæssige og den etiske. Der er bestemt etiske spørgsmål, der skal tages hensyn til; det tror jeg alle er enige i, specielt når vi giver mulighed for at foretage slagtninger uden forudgående bedøvelse. Men ved enhver form for slagtning og ved enhver form for aflivning af dyr, også når det er jægere, der gør det, er der overvejelser om, hvorvidt vi gennem den form for aflivning påfører dyret en unødigt stor smerte. Enhver form for aflivning er jo forbundet med smerte, og det er selve bedøvelsen også, som flere har været inde på.

Jeg synes, at nogle af deltagerne i debatten er kammet lidt over, og der er visse forslag, som jeg kunne forestille mig vil komme i forlængelse af denne debat. Det kunne f.eks. være et forbud mod jagt i Danmark, hvor vi jo ved, at der i for-

bindelse med jagt også er dyr, der bliver anskudt uden at blive dræbt, og her kunne man spørge: Er det etisk forsvarligt?

Jeg kan forestille mig, at der i forbindelse med slagtninger i øvrigt i dansk landbrug vil komme en meget stor debat om, hvorvidt vi kan foretage de slagtninger, vi i dag foretager inden for rammerne af dyreværnsloven, på det eksisterende grundlag. Det er selvfølgelig godt, at vi har sådan en debat, men jeg synes, man skal passe på ikke at kamme over, for problemet her er, at der er nogle mennesker, der har brug for en speciel slagtemetode af hensyn til deres jødiske og islamiske religion.

Vi har ved en tidligere lejlighed her i Folketinget ændret slagtemetoden således, at andre dyr end fjerkræ alene må slagtes, når det foregår på et eksportautoriseret slagteri, når slagtningen overvåges af en embedsdyrlæge, og når dyret er fastholdt på forsvarlig måde. Det foregår nu ved anvendelse af en boks, hvor dyret fastholdes i opretstående stilling for at værne det så meget som muligt, fordi der er forbundet en smerte med den form for slagtning som ved alle øvrige slagtninger.

Vi har bedt Dyreetisk Råd om at finde et nyt balancepunkt mellem de to hensyn, og her har Dyreetisk Råd – mener jeg – fundet frem til et meget afbalanceret forslag, der fastholder de gamle regler, men samtidig siger, at når det drejer sig om slagtning af kvæg, må vi erkende, at der går nogle vener fra dyrets hjerne, og disse vener ligger langt fra de to halspulsårer ved nakkehvirvlerne, som forsyner hjernen med blod. Dette blod kan holde hjernen aktiv i længere tid, og derfor siger rådet, at når man har skåret de to halsvener over, skal man umiddelbart efter anvende boltpistolen, så dyret mister bevidstheden. Det er endda et helt enigt Dyreetisk Råd, der har indstillet til Folketinget, at med den ændring kan man fortsætte de rituelle slagtninger uden forudgående bedøvelse.

Når det drejer sig om de andre rituelle slagtninger, af får og lam, har Dyreetisk Råd sagt, at her er der ikke nogen etiske problemer med at fortsætte på den måde, de finder sted på i dag. Dyrene slagtes enkeltvis, det foregår på fuldt forsvarlig vis, og dyrene afgang ved døden umiddelbart efter, at halssnittet er lagt.

Så er der kyllingerne, og her er jeg enig med fru Margrete Auken i, at der er brug for at komme et spadestik dybere, end Dyreetisk Råd er kommet. Dyreetisk Råd siger, at også her bør reglerne ændres, og jeg er enig i, at det skal ske

efter en forudgående drøftelse med Veterinærdirektoratet. I den drøftelse skal det indgå, hvorledes dyrene i givet fald skal fastholdes under slagtningen, og hvor stor slagtebåndenes hastighed skal være. Det har ikke kunnet nås, fordi der har været nogle, der har været meget ivrige efter at få afgivet betænkning over dette lovforslag, og det er baggrunden for, at jeg har henstillet til Folketinget, at vi giver os tid til at få den drøftelse med Veterinærdirektoratet, så vi kan få en faglig bedømmelse af, hvordan slagtningerne kan finde sted i fremtiden for så vidt angår kyllingerne. Det drejer sig både om slagtebåndenes hastighed og om fastholdelsen af kyllingerne.

Jeg mener, vi her har fundet en afbalanceret løsning, hvor det primære er hensynet til dyrene og dernæst hensynet til, at disse to religiøse mindretal i det danske samfund fortsat kan få kød, som er slagtet efter deres ritus.

Hr. Touborg spurgte mig, om det ikke var unødvendigt med de ekspertudtalelser, og om man ikke, når man har oplevet en rituel slagtning, kan se, at dyrene er skræmte. Jeg har altså også set slagtninger på almindelige slagterier, og jeg tror, enhver slagtning er forbundet med, at dyrene bliver skrækslagne, uden at jeg er helt i stand til at sætte mig i deres sted. Men her har vi altså fundet en meget afbalanceret løsning, der tager hensyn til dyrene, men på den anden side også tager hensyn til de to religiøse mindretal.

Jeg forstod, at SF og Enhedslisten ville være indstillet på at stemme imod forslaget, hvis jeg kunne ændre mit betækningsbidrag, når det drejer sig om slagtning af kvæg, så at boltpistolen ikke skulle anvendes omgående efter, men samtidig med halsoverskæringen. Jeg tror, enhver kan se for sig, at hvis den skal anvendes, samtidig med at man lægger snittet, kan det være forbundet med en endnu større risiko og fare for dyret. Derfor er jeg bestemt heller ikke overbevist om, at den metode vil kunne accepteres af Det Mosaiske Troessamfund, for det, der er baggrunden for den religiøse ritus, er, at der ikke må være sket skade på dyret, før halssnittet er lagt. Det er netop det, vi sikrer ved, at det sker omgående efter og ikke samtidig med, og derfor vil jeg gerne beholde ordet »omgående«. Det giver, mener jeg, garanti for, at det bliver en metode, der kan leve op til det, der er målet, nemlig en metode, der kan anvendes i fremtiden som grundlag for rituelle slagtninger.

Formanden:

Så går vi i gang med anden ordføreromgang, og først fru Else Marie Mortensen.

Else Marie Mortensen (S):

Tusind tak for det.

Alle gode gange tre: Jeg prøver en gang til at gøre det synspunkt gældende, som jeg har gjort tilløb til et par gange.

Jeg er ikke gået herop for at forlænge debatten yderligere med en meget stor runde, men for at sige, at jeg normalt har meget stor respekt for fagfolk. Jeg synes, det er vigtigt at lytte til det faglige bagland, der håndterer den virkelighed, vi lever i her i verden. Men jeg bliver også nødt til at gøre opmærksom på, at det lige præcis er af hensyn til dyrene, vi har indføjet bestemmelsen i dyreværnsloven om, at dyrlægerne skal være til stede og overvære de slagtninger, der foregår på denne måde. Dyrlægerne har ikke den samme forpligtelse til at overvære og er ikke til stede ved alle de andre tusindvis af slagtninger, der foregår her i landet.

Jeg er derfor sikker på, at vi bliver nødt til at betragte dyrlægernes indlæg i denne debat som et helt almindeligt partsindlæg. Dyrlægerne har fået en forpligtelse, som vi lovgivere har givet dem af hensyn til dyrene i forbindelse med dispensationerne i slagteribekendtgørelsen, og den forpligtelse bliver dyrlægerne som fagfolk nødt til at påtage sig af hensyn til dyrene. Jeg er sikker på, at lige så mange dyrlæger ville reagere over for påførte smerter og alle mulige andre fejl, hvis de havde den samme forpligtelse til at overvære samtlige slagtninger, der sker på alle landets øvrige slagterier.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Det var dog en besynderlig argumentation: Nu skal dyrlægerne stå og se på, at dyrene lider, og det er en garanti for, at de ikke lider. Det var jo det, der blev sagt: Dyrlægerne skal stå og se på det. Men kan dyrlægen også forhindre det? Må de forbyde det, hvis de synes, det ikke går rigtigt til? Næ, loven siger jo, nøjagtig hvordan det skal ske. Dyrlægen kan ikke sige: Nu afliver vi først, og så skærer vi. Næ, de skal stå og se på det. Er det nogen garanti for noget som helst? Ingen. Det kan være, at dyrlægerne bliver tvunget til det, men jeg vil da nødigt stå og se på noget, som jeg ved påfører dyr smerter, og så skulle godkende det.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Det var dog utroligt. Hvis ikke Dyr lægeforeningen får forhandlingerne sådan pr. automatik, så skal jeg i hvert fald nok sørge for, at de bliver tilsendt dem, efter det, fru Else Marie Mortensen lige sagde.

Mente fru Else Marie Mortensen, at dyrlægerne nærmest har protesteret over det her, fordi det er sådan lidt irriterende, eller hvad var meningen? Er fru Else Marie Mortensen klar over, at den kontrol, dyrlægerne har på slagterierne, er en stikprøvekontrol? For fru Else Marie Mortensen fremlagde det nærmest, som om dyrlægerne stod og kiggede på hele tiden. Det er ingenlunde tilfældet. Det er stikprøvekontrol. Det vil jeg godt oplyse fru Else Marie Mortensen om, hvis den socialdemokratiske ordfører ikke er klar over det. Fru Else Marie Mortensen kom simpelt hen galt af sted med det her.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg kan godt forstå, hvis den argumentation, jeg anvender, virker besynderlig på hr. Henning Grove, men jeg bliver nødt til at understrege, at det, jeg sagde, er, at jeg har stor respekt for fagpersoner, men i dette tilfælde bliver jeg nødt til at betragte indlægget på samme måde som alle andre gode og fornuftige partsindlæg.

Tom Behnke (FP):

Vi har i Fremskridtspartiet meget stor respekt for religionsfriheden. Vi har meget stor respekt for, at forskellige mennesker ønsker at leve på forskellig vis.

Men når vi taler om de religiøse slagtninger, er det jo sådan, at grunden til, at der er nogle religiøse samfund, der ønsker at slagte på en bestemt måde, er, at der i deres love står, at de ikke må spise skadede dyr. Og det har jeg meget stor forståelse for.

Det er meget praktisk, at man ikke spiser dyr, der er syge, er kommet til skade eller i øvrigt ikke er fuldt ud optimale. Men det, vi taler om her, er, at man i forbindelse med slagtningen med en bolt pistol skyder dem for panden. Det, at man bedøver dem på den måde, skader ikke dyret, og det skader ikke kødet og har derfor ingen bund i de love, som de forskellige religiøse samfund henholder sig til.

Vi har meget stor forståelse for de religiøse hensyn, der skal tages, men der er en grænse, og den grænse har vi jo allerede sat her i Folketin-

get på en række andre punkter. Der skal være en balance imellem dyreetik og religionsfrihed. Det er det, der er det vigtige.

Men spørgsmålet er så: Hvor skal vi sætte grænsen, når vi taler om religionsfrihed, når vi taler om overholdelse af menneskerettighederne, når vi taler om almindelig lovgivning i Danmark? I de her dage – uden sammenligning i øvrigt – diskuterer vi et andet forslag i Folketinget, nemlig om rituel omskæring af kvinder. Her er hele Folketinget med samtlige partier enige om, at her vil vi ikke være med til at der skal være religionsfrihed. Alle er enige om, at vi ikke vil acceptere omskæring af kvinder. Dér har vi altså sat en grænse og har sagt: Nok har vi religionsfrihed, men det er at gå ud over religionsfriheden.

I den anden ende af skalaen har vi så også f.eks. påklædning og lign., hvor vi jo er meget liberale og siger: Jamen vi skal ikke blande os i, hvordan folk går klædt, vi skal ikke blande os i, hvordan folk bor, vi skal ikke blande os i, hvordan de i øvrigt opfører sig i deres familier.

Det er jo rimeligt nok, men så er spørgsmålet: Hvor skal vi så sætte grænsen derimellem, og skal vi flytte grænsen? Og dér har vi i Fremskridtspartiet den opfattelse, at rituelle slagtninger ikke er rimelige i Danmark. Det er ikke rimeligt, at man påfører dyrene unødigt smerte. Det, der jo sker, er, at man overskærer halsvenerne, og det er en undtagelse fra hovedreglen i loven.

Hovedreglen i den danske lovgivning er, at der skal ske en bedøvelse af dyret, inden det bliver slagtet. Her har vi så en undtagelse, og det er den undtagelse, vi i Fremskridtspartiet ønsker at fjerne, således at der er ens regler for alle borgere i dette land.

At dyret bliver påført smerte, bevises jo klart og tydeligt af, at det er nødvendigt at fastholde dyret under den form for slagtninger, at man er nødt til at fastholde dyret, når man overskærer halsvenerne, hvorimod når man bedøver dyret først inden slagtningen med en boltpistol – hvad enten den er penetrerende eller ej – ja, så kan man gøre det uden at fastspænde dyret. Derfor er der klart bevis for, at overskæring af halsvenerne påfører dyret smerte.

Så er Dyreetisk Råd gået langt ud over sine beføjelser. Dyreetisk Råd har ikke kun forholdt sig til det dyreetiske, men har også blandet andre hensyn ind i det. Og så er Dyreetisk Råd landet på et kompromis – et sted midt imellem – hvor man siger, at store dyr, umiddelbart efter

at de har fået overskåret halsvenerne, skal bedøves, men at det ikke gælder får, lam, geder og lignende. Alene det, at man kan lave et sådant kompromis, viser, hvor usagligt rådet har arbejdet.

Det, der nu foreslås, er, at først skal man skære halsvenerne over, og bagefter skal man så skyde dyret. Det er at påføre dyrene dobbelt smerte, og derfor er ministerens forslag til en ny bekendtgørelse værre end den stilling, vi har i dag.

Det er Fremskridtspartiets klare opfattelse, at det, det handler om, er, at dyret skal være bedøvet, inden det bliver slagtet. Det ødelægger ikke dyret på nogen måde, og det overtræder efter vores bedste overbevisning ingen af de religiøse forskrifter. Tværtimod så giver det her en anstændig slagtning.

Så skal jeg som forslagsstiller takke for den meget store opbakning, der er til lovforslaget. Jeg håber, at partierne i dette etiske spørgsmål vil fastholde, at medlemmerne naturligvis er fritstillet, således at alle folketingsmedlemmer kan stemme efter deres overbevisning og ikke nødvendigvis efter partidisciplin, for så er jeg ret sikker på at forslaget fra Fremskridtspartiet nok skal blive vedtaget.

Arne Melchior (CD):

Professor Zahles og en kollegas responsum til Retsudvalget har været nævnt af flere. Det er rigtigt, som fru Dorte Bennedsen var inde på, at Justitsministeriet i et også udmærket notat er kommet til det resultat, at de stillede forslag ikke er i strid med grundloven eller med menneskerettighederne. Det skriver professor Zahle og kollegaen jo også at de var i tvivl om.

Hvad de imidlertid ikke var i tvivl om, var rimelighedsdelen, hvor de netop peger på det, som jeg også har været inde på i mine ordførertaler gentagne gange: Hvordan kan mennesker, der stiller sådan et forslag, stille og roligt og uden initiativ se på, at der i langt, langt flere tilfælde sker urigtige ting, som med sikkerhed er langt mere smertepåførende? Men forslagsstillerne interesserer sig ikke for det. Det må da bringe gode kolleger som hr. Grove, hr. Oxdam, hr. Touborg og andre i tvivl om motiverne hos forslagsstillerne, hvilke jeg i hvert fald ikke er i tvivl om.

Så er det nævnt, at dyrlæger overværer disse slagtninger. Ja, de sorterer jo i virkeligheden under veterinærdirektøren og Veterinærdirektoratet, som jo i samtlige år har været bekendt

med, hvad der foregår, og hvordan det foregår, uden at have fundet anledning til over for deres overordnede – ministeren – Folketinget eller offentligheden at gøre oplysninger om det, der foregår.

Det er vel også folk, der har forstand på det og har indfølelse med det så godt som nogen af dem, der har udtalt sig her fra talerstolen.

Så har jeg et par bemærkninger til hr. Grove, som jo var ret grov, eller skal vi sige smart, oversmart, ved at lægge fru Dorte Bennedsen i munden, at det er o.k. med noget smerte, hvad hun aldeles ikke sagde. Og hr. Grove er så rutineret her – og jeg ser det også på hans smil – at han er klar over, at han var ude på den groveste gang manipulation.

Men jeg vil hævde, at selv hr. Grove, som jo fortalte en del om sine erfaringer som dyrlæge, ikke har fast viden om, i hvilke situationer dyret føler smerte. Det er der i hvert fald ingen af hr. Groves kolleger, der har kunnet sige, og jeg tvivler på, at hr. Grove skulle være den første i universet, der har sikker viden om det.

Og hr. Grove var vel lige så erfaren som dyrlæge, da han i 1994 atter stemte for dyreværnsloven, og han fandt altså ikke anledning til at bringe det op, som han i dag tør betegne som urigtig omgang med dyr.

Jeg vil snarere tilråde hr. Grove at tænke over, om ikke det var rimeligt, at man netop fikserede hovedet, før man skyder med boltipistol, for så ville man formentlig kunne undgå de fejlskydninger, der sker ved – som jeg beskrev i det svar, jeg tidligere refererede til her fra talerstolen – at dyret bevæger hovedet, lige før der skydes, eller at det i øvrigt er angst eller af andre grunde er uroligt i situationen. Se, så var der gjort noget konstruktivt, noget påviseligt fordelagtigt for de dyr, som jeg er helt enig i at vi skal tage hensyn til, og at tvivlen skal komme dem til gode.

Og så skal jeg endelig sige til hr. Tom Behnke, som sagde, at han vidste – af alle ved hr. Tom Behnke det! – at det ikke skader dyret eller kødet, hvis dyret ikke er helt, når det slagtes. Jeg frakender hr. Tom Behnke nogen sikker eller usikker viden om dette. Udtalelsen kan kun bygge på fornemmelser og indtryk og ikke for 5 øre viden.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg må endnu en gang tage stærkt afstand fra hr. Arne Melchior's udtalelser her om, at han godt

ved, hvad der er motiverne bag mit lovforslag. Hvis der er nogen, der ved, hvad motiverne bag mit lovforslag er, så er det undertegnede selv, og alle hr. Arne Melchior's gisninger om, at der skulle være andre motiver end hensynet til dyrene, er hentet ud af den blå luft, og hr. Arne Melchior har intet at have det i. Vi ønsker i Fremskridtspartiet at undgå at påføre dyrene unødigt smerte, og det må være tilladt at stille et sådant forslag i Folketinget, uden at man skal skydes uhæderlige motiver i skoene af hr. Arne Melchior.

Men når vi så taler om forskelsbehandling, som hr. Arne Melchior jo bliver ved med at vende tilbage til, hvad er det så egentlig, forslaget gør? Forslaget fjerner den forskelsbehandling, der foregår i dag. Forslaget ligestiller alle borgere i dette land. Det er jo det, vi hører hr. Arne Melchior sige i enhver anden debat: Vi er imod forskelsbehandling. Det er vi også i Fremskridtspartiet. Og vi er også imod positiv forskelsbehandling. Derfor stiller vi forslaget her: Der skal være ens regler.

Og så vil jeg i øvrigt sige til hr. Arne Melchior med hensyn til, at dyret skal være helt, når det bliver slagtet: En ikkepenetrerende boltipistol – altså en boltipistol, der ikke går ind igennem hjerneskallen – ødelægger ikke dyret på nogen måde.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Nu sagde hr. Tom Behnke for anden gang i dag, at det er hans lovforslag. Jeg står her med lovforslaget: Der er faktisk 4 forslagsstillere. Det interesserer mig en døjt, hvem der har ført penen. Der er 4, der lægger navn til det, blandt dem hr. Niels Højland, partikollega til hr. Behnke. Ved førstebehandlingen læste jeg op – nu har jeg ikke citatet ved hånden, men jeg skal citere det igen efter hukommelsen – her fra dette sted en artikel, som hr. Højland havde skrevet, og hvori han skrev, at de, der ikke vil rette sig efter disse regler, kan rejse hjem eller blive vegetarer, og det var bl.a. den udtalelse, der fik fru Margrete Auken til at sige, at de racistiske motiver var ganske klare.

Jeg skal ikke bryste mig af, at min slægt kom hertil for 300 år siden, det er ikke min fortjeneste, men uanset hvor længe den har været her, så ved jeg ikke, om det er til Fåborg eller Fredericia, jeg skulle rejse hjem ifølge kollega hr. Niels Højland, der er medforslagsstiller. Så motiverne er jeg ikke i tvivl om, og fru Auken,

som vil stemme med hr. Behnke, er heller ikke i tvivl.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg har sagt det før, og jeg vil gentage det: Hvis vi en dag diskuterede afgift på cykeldæk her i Folketinget, så ville hr. Arne Melchior – hvis forslaget kom fra f.eks. Dansk Folkeparti eller Fremskridtspartiet, hvad det næppe gør – få drejet debatten hen på racisme. Det er helt typisk for hr. Arne Melchior, og jeg kan faktisk ikke engang længere blive ophidset over det.

Men lad mig vende tilbage til det, jeg så ville sige i min ordførertale. Dansk Folkeparti fremsatte jo det her forslag først i november måned, og der har været en meget, meget livlig debat siden. Det må man sige. En måneds tid efter fremsatte Fremskridtspartiet så et forslag magen til, og jeg er ikke spor utilfreds med, at man i Fremskridtspartiet har ændret signaler på det her punkt. Jeg synes, det er godt: Jo flere der bakker op bag et forbud mod rituelle slagtninger, des bedre. Det skal jeg kun hilse med stor tilfredshed.

Jeg er selvfølgelig også helt tilfreds med, at en del hos De Konservative og en del hos Venstre vil stemme for et forbud mod slagtninger uden bedøvelse. Jeg synes, det er godt.

Jeg har ikke kunnet få svar i dag på, hvordan det ser ud i Venstres og De Konservatives folketingsgrupper – hvordan holdningen er – men det får vi under alle omstændigheder afgjort, når forslagene i næste uge sandsynligvis kommer til sidste behandling. Så vil det vise sig, om der er et flertal for at forbyde modbydelige, dyremishandlende slagtninger uden bedøvelse. Og det vil jeg til hver en tid fastholde at det er. Hvis man fortsætter med at slagte uden bedøvelse – for det er jo i realiteten det, man fortsat vil gøre, også efter at udtalelsen fra Det Dyreetiske Råd er kommet – så er det en form for statsautoriseret dyremishandling, som Dansk Folkeparti vil tage afstand fra.

Jeg har ikke fået noget svar fra justitsministeren på mit spørgsmål vedrørende Det Dyreetiske Råds udtalelse, om ikke rådet efter ministerens opfattelse har overskredet kompetencen. Jeg kan sige, at i dyreværnsloven, hvor Det Dyreetiske Råd bliver omtalt, står der i § 25:

»Justitsministeren nedsætter et råd . . .« – det er jo altså justitsministeren, der har nedsat det her råd – . . . der ud fra en etisk vurdering skal følge udviklingen inden for dyreværn. Rådet kan afgive udtalelser om spørgsmål inden for

dyreværn. Rådet skal endvidere på ministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyreværn.«

Det, Det Dyreetiske Råd skal beskæftige sig med, er altså dyrevelfærd. Det, Det Dyreetiske Råd ikke skal beskæftige sig med, er hensynet til religiøse mindretal. Det skal politikerne uvægerlig gøre, hvis de har den opfattelse. Det kan politikerne beslutte.

Men som sædvanlig forsøger man at være fej fra justitsministerens og andre partiers side og skubbe det ind under gulvtæppet og sige, at det nærmest er noget, som Det Dyreetiske Råd har pålagt Folketinget at gøre. Det er det jo på ingen måde, på ingen måde. Det er Folketinget, der træffer beslutningerne, og det er Folketinget, der afgør, om vi skal fortsætte med at slagte dyr uden at bedøve dem.

Så står der i rådets udtalelse på side 11: »Rådet er opmærksom på, at der forekommer illegale slagtninger uden forudgående bedøvelse. Denne problematik har rådet dog valgt at lade ligge.«

Jaså. Og så kunne et af spørgsmålene være: Hvad vil ministeren gøre ved det? For selvfølgelig kan man da ikke bare acceptere, at der direkte finder ulovlige slagtninger sted, men dér har justitsministeren altså ikke bedt om en udtalelse fra Det Dyreetiske Råd.

Så vil jeg godt spørge justitsministeren: Hvad har han tænkt sig at gøre ved det? For alle og enhver ved, at det foregår. Alle og enhver ved, at der desværre bliver solgt dyr til religiøse mindretal, som slagter deres dyr på mere barbarisk måde, end jeg har overværet på NV-OX i Slagelse: hvor det foregår på en mark bag en stald, og hvor det foretages af ukyndige.

Og dér skal jeg så sige med hensyn til Det Veterinære Sundhedsråd, som hr. Arne Melchior så tit er vendt tilbage til, at Det Veterinære Sundhedsråd jo har anmeldt en lang række konkrete sager til forskellige politimestre og udtalt, at slagting uden bedøvelse var en overtrædelse af dyreværnslovens § 13 – den, der går på, at det skal ske så hurtigt og smertefrit som muligt.

Det, der jo bare sker, er, at justitsministeren på den ene side anser slagting uden bedøvelse for forsvarlig på slagterierne, samtidig med at der er masser af politimestre, der rejser sager, hvor det i virkeligheden foregår, men der som sagt er en hel række sager, der ikke bliver anmeldt, og som der bliver set igennem fingre med. Det synes jeg også justitsministeren skylder et svar på.

Jeg kan kun håbe, at der vil være flertal for forslagene ved sidste behandling i næste uge, og jeg skal så endnu en gang gentage, at Dansk Folkeparti, hvis der mod forventning skulle være et flertal imod forslagene, så selvfølgelig fremsætter forslag om, at man skal mærke det kød, der er rituelt slagtet, så forbrugerne selv kan tage stilling.

Formanden:

Hr. Arne Melchior for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Beklager, men jeg synes, det er nødvendigt at gøre opmærksom på – for fru Pia Kjærsgaard kan jo godt lide halve sandheder, som ofte er dobbelte løgne – at de indberetninger, der er foretaget af Veterinærdirektoratet, ikke angår slagtninger, der er foregået i henhold til loven.

Ja, der blev sagt, at det var ulovligt, men det, at der sker ulovligheder, er jo ikke lovens fejl. Der sker også tyverier, der sker endda drab og voldtægt og mange andre ting i dette land, skønt det er forbudt og belagt med straf.

Men jeg synes altså, at det er meget nødvendigt at gøre opmærksom på, at ingen af de slagtninger, hverken af muslimsk eller jødisk art, som er foretaget således, som de skal foretages efter forskrifterne, har givet veterinærdirektøren eller Veterinærdirektoratet anledning til nogen anmeldelse eller henvendelse eller påpegning.

Det må da kunne få nogle til at tænke sig om en ekstra gang.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Man kan jo ikke tage ordet, hver gang fru Pia Kjærsgaard skyder andre mennesker noget i skoene – motiver eller andet – som jeg eller andre bestemt ikke har. Men nu syntes jeg, at det blev så groft, at det blev nødvendigt for mig at tage ordet.

Jeg har aldrig nogen sinde udtalt mig om, at man skulle beskytte folk, der foretager ulovlige slagtninger. Og det manglede bare, at politiet og politimestrene, som i øvrigt er mine chefer for politiet, ikke påtog sig deres opgave, som også er at føre tilsyn med, at der ikke finder lovovertrædelser sted efter dyreværnslovens bestemmelser.

Mage til forvrøvlet sludder som det, der kom fra fru Pia Kjærsgaard, synes jeg det er lang tid siden man har hørt her fra Folketingets talerstol.

Når det drejer sig om de lovmæssige bestemmelser omkring Det Dyreetiske Råd, kunne jeg høre, at fru Pia Kjærsgaard har fundet paragraffen i dyreværnsloven, nemlig § 25. Det er rigtigt, at Det Dyreetiske Råd har til opgave at komme med råd ud fra etiske vurderinger og følge med i udviklingen inden for dyreværn.

Men hvis der skal være nogen mening i at have Det Dyreetiske Råd og samtidig have Dyreværnsrådet, så må man sige, at Det Dyreetiske Råd netop går et skridt videre end Dyreværnsrådet og ikke blot ser på dyreværn, men også ser på den etiske dimension, der blandt andet knytter sig til samspillet imellem mennesker og dyr.

Det er netop det balancepunkt, som jeg synes at Det Dyreetiske Råd på fortræffelig vis har fundet i denne meget komplicerede sag, som jeg har bedt Det Dyreetiske Råd om at forholde sig til på baggrund af de to fremsatte forslag om rituelle slagtninger i denne samling.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg skal bare sige til hr. Arne Melchior, at der overhovedet ikke var nogen som helst modstrid mellem det, jeg sagde fra Folketingets talerstol, og så det, hr. Arne Melchior var oppe at gentage. Overhovedet ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1 og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 16 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.24

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til dagsordenens punkt 16, som var:

16) Spørgsmål til ministrene.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal meddele, at det som nr. 4 opførte spørgsmål (spm. nr. S 2266), der er stillet til sundhedsministeren af Jan Køpke Christensen, udsættes efter ønske fra spørgeren til næste spørgetid.

Spm. nr. S 2289

1) Til udenrigsministeren af:

Villy Søvndal (SF):

»Hvad agter udenrigsministeren at foretage sig i anledning af, at den albanske præsident Berishas demokratiske parti i det albanske parlament har gennemtvunget en ny valglov på trods af protester fra oppositionspartierne og i strid med princippet om konsensusbeslutninger, der ligger til grund for den nationale forsoningsregering?«

Villy Søvndal (SF):

Da vi sidst diskuterede Albanien i Folketinget, var det jo i forbindelse med udsendelsen af den internationale styrke.

Dengang advarede vi fra SF's side mod, at Danmark efter vores opfattelse meget let ville komme til at spille den rolle i Albanien, at man kom til at tage stilling i den albanske konflikt til fordel for den ene part, nemlig Berisha. Vi anførte også, at det nuværende parlament blev valgt i vel nok det mest svindelagtige valg i nyere europæisk historie.

Nu står det klart, at Berisha og hans flertal i parlamentet, som er valgt ved omfattende svindele, vil tvinge en valglov igennem, der klart favoriserer Berisha og hans parti, endog i så høj grad, at de øvrige partier i den nationale samlingsregering betegner et valg på de betingelser som ren parodi.

Da jeg antager, at det internationale samfund og udenrigsministeren ikke endnu en gang er villige til at stå model til sådan et Berishanummer – en albansk parodi – har jeg stillet spørgsmålet.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): OSCE-formandskabet vil i tæt samarbejde med andre internationale organisationer i Albanien fortsætte presset på parterne, herunder selvfølgelig også på præsident Berisha og Det Demokratiske Parti med henblik på at opnå konsensus om grundlaget for snarlige valg.

Min personlige repræsentant, dr. Vranitzky, aflagde på ny besøg i Albanien den 15.-16. maj. Under dette besøg betonedede Vranitzky meget kraftigt over for præsidenten, at såfremt der ikke snart skete fremskridt, måtte det internationale samfund genoverveje sin indsats. Denne linje støtter jeg fuldt ud.

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil så spørge ministeren – tak for svaret – som siger, at forudsætningen er, at der findes konsensus: Hvordan vurderer ministeren muligheden for at skabe konsensus? Det er jo sådan, at de albanske parter har lovet at sigte efter konsensus, hvorefter flertallet i parlamentet og Berisha vedtager en valglov, der efter min opfattelse er det modsatte af konsensus, nemlig konflikt. Jeg vil spørge, om udenrigsministeren deler den opfattelse.

Så vil jeg spørge, hvad der ligger i det udtryk, ministeren anvendte: at man vil genoverveje. Man vil genoverveje den internationale indsats i Albanien. Er det muligt at uddybe lidt mere, hvad der ligger i udtrykket at genoverveje?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Vanskeligheden ved at besvare disse spørgsmål ligger i, at der netop i disse timer foregår forhandlinger i Tirana, hvor OSCE forsøger at gøre parterne klar over deres ansvar for den videre proces. Det forholder sig jo sådan, at OSCE er i Albanien efter ønske fra albanerne selv: fra samtlige partier, fra den nationale samlingsregering, fra præsidenten, fra oprørsgrupperne i syd. Hvis ikke parterne selv vil bidrage til valgprocessen, så må OSCE overveje sin stilling, og som sagt foregår der netop i disse timer intense forhandlinger.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt spørge udenrigsministeren, om han mener, at ansvaret for den aktuelle krise om valgloven skal fordeles ligeligt mellem henholdsvis præsident Berisha på den ene side og på den anden side den nationale samlingsregering. Har de så at sige været lige gode om det?

Jeg synes, at i de udtalelser, som er kommet fra OSCE, har der været en meget, hvad skal vi sige, neutral holdning til spørgsmålet om det overgreb, som Berisha har begået mod den aftale, som blev indgået for ganske kort tid siden, så derfor spørgsmålet til udenrigsministeren.

Villy Søvndal (SF):

Jeg har også et ultimativt spørgsmål, kan man sige: Kan det tænkes, at OSCE vil acceptere en situation, hvor f.eks. den af Berisha foreslåede valglov, der favoriserer hans demokratiske parti, bliver grundlaget for valget og man dermed i virkeligheden ender i en situation, der sikrer Berishas fortsættelse?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Til hr. Søren Søndergaard vil jeg sige, at OSCE's rolle i Albanien jo ikke er dommerens. OSCE's rolle er mæglerens rolle, og det giver nødvendige begrænsninger af, hvad også jeg som formand for OSCE skal sige.

Men jeg vil da gerne gøre det klart, at det valglovsforslag, som Det Demokratiske Parti, der er præsidentens parti, gennemførte i parlamentet, opfylder ikke de krav, som ligger i aftalen mellem Vranitzky og de ti politiske partier. Det er fuldstændig klart, og det har doktor Vranitzky også gjort klart.

Endelig kan de valg, der skal afholdes, ikke ske på grundlag af den valglov, der er gennemført. Den opfylder ikke kravene, og derfor er det nødvendigt at forny valgprocessen, og alle OSCE's bestræbelser går i den retning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2290

2) Til udenrigsministeren af:

Villy Søvndal (SF):

»Hvad agter udenrigsministeren at foretage sig i anledning af, at alle de albanske partier har besluttet at opløse oprørskomiteerne i det sydlige Albanien?«

Villy Søvndal (SF):

Da vi i sin tid diskuterede dansk deltagelse i styrken i Albanien, var det en forudsætning også for udenrigsministeren, at der fandtes en løsning mellem alle parterne i den albanske konflikt. Det, der så er sket efterfølgende, er, at de politiske partier hovedsagelig med binding

til nord har sagt, at deres forudsætning er, at komiteerne i syd opløses.

Jeg vil spørge udenrigsministeren, om han mener, det er muligt at skabe en varig politisk løsning, hvis man ikke også anerkender, at komiteerne i syd spiller en rolle. Det er altså et samfund med mange forskellige både politiske og andre magtcentre, hvor der må findes en fælles løsning for dem alle.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Beslutningen om, at oprørskomiteerne i syd skal opløses, er truffet af samtlige ti albanske partier bag regeringen i aftalen af 9. maj i år. Dette er et led i et kompromis, som skal gøre det muligt at afholde valg. Det er en beslutning, som er parternes ansvar. Det er parternes egen beslutning. De ti politiske partier har altså skønnet, at det var muligt at afholde valg også i syd, selv om komiteerne var opløst.

Villy Søvndal (SF):

Det forstod jeg som et svar på, hvad de albanske politikere mente. Jeg spurgte egentlig udenrigsministeren, om det er udenrigsministerens opfattelse, at der kan findes en varig løsning på problemet Albanien, medmindre samtlige politiske kræfter i det albanske samfund inddrages.

Og jeg vil også spørge ministeren direkte: Mener udenrigsministeren ikke, at komiteerne i syd er en kraft, der også må med ved en politisk løsning?

Søren Søndergaard (EL):

Nu er det ikke nogen hemmelighed, at formanden for OSCE's personlige udsending i området har spillet en endog meget betydelig rolle i formuleringen af det kompromis, som de pågældende partier i samlingsregeringen indgik.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge udenrigsministeren, med hvilken ret han mener at OSCE kan gå ind og formulere et krav, som betyder, at en politisk organisation skal opløses som forudsætning for at gennemføre et demokratisk valg.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg kan kun henvise til mit tidligere svar. Beslutningen om, at disse grupper i syd skulle opløses, er et led i den aftale, der førte til et kompromis mellem parterne. Det, vi siden har set, er så, at dette kompromis ikke længere eksisterer, at der er parter, der ikke har levet op til deres forpligtelser, men det tilkommer ikke mig

– og slet ikke på nuværende tidspunkt – at foretage en vurdering af det kompromis. Jeg kan konstatere, at det blev indgået, og at det af partierne blev anset for at være en forudsætning for afholdelse af valg.

Søren Søndergaard (EL):

Så synes jeg, man må spørge udenrigsministeren, om der er andre lande, hvor man kan forestille sig at udenrigsministeren vil acceptere, at en række partier kan indgå aftaler, såkaldte kompromiser, om opløsning af organisationer som forudsætning for afholdelse af demokratiske valg.

Jeg havde forstået, at lige præcis en af de opgaver, som OSCE havde sat sig i Albanien, var at sikre overholdelse af menneskerettighederne, og det er vel en fundamental menneskerettighed, at man har lov til at etablere de organisationer, man ønsker.

Derfor stiller jeg mig fuldstændig uforstående over for, at udenrigsministeren ikke kan se det meget problematiske i, at man som forudsætning for at afholde et valg er med til at kræve en bestemt organisation opløst.

Gert Petersen (SF):

Jeg må sige, at jeg undrer mig også, for det, der har været tale om, har været, at der er udbrudt oprør i Albanien, centreret nede sydpå, i den sydlige halvdel, men også i andre dele af landet. Det var et oprør, der var rettet mod præsidenten, som man ville have afsat. Han er ikke blevet afsat, han sidder åbenbart fastere end nogen sinde tidligere. Det ville næppe være sket, hvis det oprør havde gået sin gang, men det er standset.

Så er der indgået et kompromis, siger udenrigsministeren, åbenbart også med OSCE's medvirken, mellem de politiske partier om opløsning af komiteerne sydpå. Det er indgået den 9. maj i år. Nu skriver vi den 21. maj. Har komiteerne så opløst sig selv? Har de fulgt kompromiset? Det er jo ikke uvæsentligt for bedømmelse af situationen og udviklingsmulighederne i Albanien. Med andre ord: Hvordan har komiteerne reageret på det såkaldte kompromis? Der er gået næsten 14 dage, siden kompromiset blev indgået.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det første spørgsmål fra hr. Søndergaard er jeg ude af stand til at svare på. Hr. Søndergaard spørger mere teoretisk, om det kunne tænkes, at

vi anerkender valg i andre lande under andre omstændigheder, hvor visse grupper var blevet opløst. Det tør jeg virkelig ikke svare på. Det er for hypotetisk.

Jeg kan da godt se, at hvis et valg skal være fair og fri, må alle have mulighed for at deltage i valget. Jeg vil gerne sige, at det forhold, at man er blevet enig om at opløse oprørsgrupperne i syd, jo ikke er ensbetydende med, at folk i den sydlige del af landet ikke kan deltage i valgene.

Til hr. Gert Petersen: Jeg kan sige, at når oprøret standsede, var det jo også, fordi alle parter i Albanien – samlingsregeringen, præsidenten og oprørsstyrkerne i syd – som doktor Vranitzky traf om bord på en italiensk krydser ud for Albaniens kyst, anmodede det internationale samfund om en indsats. De var selv med til at formulere det ønske.

Til hr. Gert Petersens sidste spørgsmål: Det er rigtigt, at aftalen om afholdelse af valg blev indgået den 9. maj, for 12 dage siden, og at udviklingen siden den tid er gået skævt: En valglov, som alle parter ikke var enige om, blev trumfet igennem det albanske parlament, i modsætning til hvad de havde forpligtet sig til, og det har ført til en situation, som er spidset til, og hvor Vranitzky har sagt, at hvis de ikke kan enes, må OSCE overveje sin situation, overveje sin rolle meget nøje. Vi befinder os i slutfasen af den frist, som Vranitzky har sat for samtlige parter, og det giver naturlige begrænsninger af, hvad jeg kan sige ved denne lejlighed.

Villy Søvnald (SF):

Jeg er med på, at der kan være grænser i en forhandlingssituation. Derfor vil jeg egentlig stille et spørgsmål, som er langt mere fundamentalt demokratisk, til udenrigsministeren. Jeg vil spørge: Kan man tale om foreningsfrihed i et land, hvor man beder foreninger, organisationer eller i det her tilfælde komiteer om at opløse sig selv? Kan man virkelig tale om et demokratisk samfund, hvor nogle ikke har lov til at deltage, fordi de får et forbud mod at deltage? Det vil vel her i landet svare til, at partierne besluttede, at f.eks. folkebevægelser ikke måtte deltage. Synes ministeren ikke, det er et voldsomt demokratisk problem?

Jeg vil så også godt spørge: Har OSCE virkelig medvirket i den fortolkning af demokratiske rettigheder, hvor jeg synes, der er et fundamentalt problem i forhold til den måde, vi normalt forstår demokrati på?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Alle OSCE's bestræbelser går jo ud på, at de valg, der skal afholdes, og som forhåbentlig stadig væk kan afholdes den 29. juni i år, bliver demokratiske valg, bliver frie og fair, og at de bliver et godt udtryk for, hvad den albanske befolkning mener i situationen. Derfor er det også klart, at alle grupper i den albanske befolkning må have mulighed for at deltage i disse valg. Der skal ikke være nogen strid om, at alle selvfølgelig bør have mulighed for at deltage i valgene.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2291

3) Til udenrigsministeren af:

Villy Søvndal (SF):

»Hvilke initiativer kan Danmark og henholdsvis OSCE og EU ventes at tage for at fremme gennemførelsen af frie og retfærdige valg i Albanien med deltagelse af alle partier ud over afsendelsen af den internationale styrke, dvs. hvilke overvejelser der kan supplere denne?«

Villy Søvndal (SF):

Det er det sidste i rækken om Albanien. Det drejer sig om, at OSCE tidligere har deltaget i valg i Albanien, helt præcist i maj sidste år. Der var nogle valg, som jeg synes efterfølgende hverken har klædt OSCE eller nogen som helst andre. Det er formentlig de mest svindelagtige valg, der nogen sinde er afviklet i nyere europæisk historie, og jeg vil godt spørge: Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig for at undgå, at OSCE igen kommer i en lignende situation, og om initiativerne? Det ser ud til, at Berisha i høj grad er den, der p.t. har taget initiativet. Overvejer udenrigsministeren nogle initiativer, der sikrer, at andre politiske kræfter i Albanien får lettere ved at spille deres politiske rolle?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg ved ikke, om det er de mest svindelagtige valg, der er blevet afholdt i nyere europæisk historie. Jeg skal afholde mig fra at sætte sådan en karakter på. Hvad vi ved, er, at valgene blev stærkt kritiseret netop af OSCE. Indsatsen, som OSCE nu øver i Albanien, er bl.a. forberedelse af kommende valg, og OSCE's Organisation for Demokratiske Institutioner, ODIHR, arbejder i Albanien i disse uger med henblik på at forberede frie og fair valg.

Målet må selvfølgelig være at få gennemført valg i Albanien, således at vi får et styre i Albanien, som er et fuldgodt udtryk for den albanske befolknings ønsker, og at man på det grundlag kan begynde at stabilisere den politiske udvikling i Albanien og genskabe tilliden til offentlige myndigheder.

Det er OSCE's opgave at stå for sådanne valg, og det er en opgave, som OSCE selvfølgelig med glæde tager på sig. Det forudsætter også, at alle de albanske politiske partier, også præsidentens, arbejder sammen med OSCE for at nå dette mål.

Villy Søvndal (SF):

Det er rigtigt, at valgene sidst blev kritiseret af OSCE, men det er vel også rigtigt, at de blev accepteret. Kan man ende i samme situation ved de her valg, der er højest tvivlsomme?

Når jeg siger det med den sikkerhed i stemmen, er det jo, fordi korrespondenter fra aviser, der overværede valgene, gættede på, at det i virkeligheden var socialistpartiet, der vandt valget. Bl.a. Ove Nyholm fra Jyllands-Posten, som i øvrigt bestemt ikke er socialist, gætter på, at det faktisk var udfaldet.

Kan vi få udenrigsministerens garanti for, at man undgår at komme i den samme situation, at man af hensyn til alligevel at få planen til at køre godkender et valg, der er meget flosset i kanten?

Det andet vedrører tidspunktet. Er det vigtigt for OSCE, at det under alle omstændigheder bliver et valg i slutningen af juni, også selv om det bliver et valg, hvorom bl.a. oppositionspartierne i Albanien siger, at det er et problem for dem, jo længere tid Berisha får lov til at trække både det albanske samfund og det internationale samfund rundt ved næsen? Er det vigtigt, at det bliver så hurtigt et valg?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg må sige, at det sidste spørgsmål får en drejning, hvor jeg har svært ved at følge med.

Man skal være klar over, at før der afholdes valg, har vi jo et parlament sammensat på basis af de gamle, tvivlsomme valg. For hver dag der går, hvor der ikke afholdes valg, er det jo det gamle parlament, der sidder, om jeg så må sige, og har den politiske magt. Derfor skal man ikke forestille sig, at det er nogen fordel for den demokratiske udvikling i Albanien, at man trækker tiden med hensyn til at afholde valg.

Det dilemma, som jeg synes man skal have for sig, er, at det parlament, der sidder i øjeblik-

ket, altså er resultatet af valg, som vi alle sammen her i salen finder utilfredsstillende, og derfor er nye valg afgørende.

Det, der så er afgørende for OSCE, er, at OSCE kan sikre en international overvågning af de nye valg, som gør, at disse valg ikke bliver en gentagelse af det, vi så sidst, men bliver frie og fair valg, så man sandfærdigt kan sige, at valgene er et godt udtryk for den albanske befolknings opfattelser.

Søren Søndergaard (EL):

Nu skal jeg bestemt ikke fortolke den forrige spørgers spørgsmål, men det kan jo også være, at det var erfaringerne fra Bosnien, som spillede ind i spørgerens overvejelser, nemlig den situation, at et valg i Bosnien meget hurtigt blev anerkendt af det internationale samfund, selv om der var valgkredse, hvor 103 pct. havde stemt, og selv om der var mange uregelmæssigheder. Det blev meget hurtigt anerkendt, fordi man ønskede en proces, der kørte smertefrit.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at stille spørgsmålet på den måde til udenrigsministeren, om han i hvert fald vil gøre sit til, at der ikke kommer en meget hurtig anerkendelse fra det internationale samfund af det valg, som forhåbentlig skal være til juni, medmindre det har været frit og fair. Det vil sige, at man afventer valgobservatørers observationer, før man giver en endelig bedømmelse af valget.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg synes ikke, vi skal blande anerkendelsen af valgene i Bosnien ind i det her. Valgene i Bosnien adskiller sig i det hele taget ganske meget fra valgene i Albanien. Der er en betydelig forskel på problemstillingerne i de to lande, men lad nu det ligge. Det kan vi gerne diskutere ved anden lejlighed, og det får vi en god mulighed for, idet kommunalvalgene i Bosnien som bekendt skal finde sted først i september.

Jeg kan sige til hr. Søren Søndergaard, at OSCE får en anden, langt mere gennemgribende rolle ved organiseringen og gennemførelsen af de kommende valg, end man havde sidste år. Det er klart, at det fortsat vil være parternes valg, men OSCE vil fra start til mål få en meget stor rolle ved valgenes gennemførelse, lige fra man begynder at registrere vælgerne, til selve valghandlingens gennemførelse. Så derved vil der under alle forhold være bedre garantier ved de næste valg, end der var ved de sidste.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2266

4) Til sundhedsministeren af:

Jan Kørpe Christensen (FP):

»Hvilke ændringer af forslag til folketingsbeslutning om indførelse af forsøgsbestemmelser i lov om hjemmesygeplejerskeordninger (B 19) ville medvirke til, at regeringen kunne acceptere udlicitering af hjemmesygeplejerskeordningen på linje med, hvad der gælder for kommunernes muligheder for udlicitering inden for f.eks. områderne hjemmehjælp, rengøring m.v.?«

Anden næstformand (Henning Grove):

Ovennævnte spørgsmål er som tidligere meddelt udsat til næste spørgetid.

Spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 213: Forslag til lov om ændring af lov om forældremyndighed og samvær. (Afskaffelse af revselsesretten).

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.

(FremSAT 2/4 97. Første behandling 29/4 97. Betænkning 13/5 97).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.